ISSN: 2149-0821

Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Science

Yıl: 5, Sayı: 28, Ekim 2018, s. 29-69

Prof. Dr. Erdal FIRAT

St. Clements Institute - Yönetim Bilimleri Profesörü, info@erdalfiratmuhendislik.com

THE FUTURE DEVELOPMENT OF POLITICAL SCIENCE OVER THE NEXT 20 YEARS

Abstract

In the historical process, the attainment and theorization of the totality with the generalization and the complete theorization of the capitalism, the function adventure of the fifteenth and sixteenth centuries, is closely synchronized with the industrialization of the eighteenth century. This process witnesses how many ideas, from Condorcet to Kant, enter into the search for universal history with a thought of a world that is intrinsic to a concept. The pioneers of this understanding of Hegel and Marx. When it is not necessary to solve politically the functioning, it becomes meaningless in the mindful researches like "good society", "just society". Underdeveloped countries have become important "complex" in order to be able to analyze and maintain the functioning and existing order. Behind the rapid rise of the behavioral period is looking for these facts. This issue has been devoted to this topic in detail.

Keywords: politics, political science, politics, politics, education, political education, policy education, behavioral revolution, political development

ÖNÜMÜZDEKİ 20 YILDA SİYASET BİLİMİNİN GELİŞİMİ

Özet

Tarihsel süreçte, genelleşmeyle birlikte elde edilmek ve elde edilmek tümüyle ele alınıp teorileştirilmesi, kapitalizmin onbeşinci ve onaltıncı yüzyılda işlev serüveninin, onsekizinci yüzyılın sonmaları ile birlikte sanayileşme ile doruğla eş zamanlıdır. Bu süreç, Condorcet'den Kant'a kadar pek çok düşünürün bir kavram ile içkin olan bir dünya düşüncesi ile evrensel tarih arayışına girmelerine tanıklık

veriyor. Hegel ve Marx'ın bu anlayışının öncüleri ise. Siyasal olarak işleyişini çözümleyebilmek için gerekli olmadığında gelince, "iyi bir toplum", "adaletli toplum" gibi düşünceler araştırmalarında anlamsızlaşmıştır. İşleyişi ve var olan düzeni çözümleyip sürdürebilmek için azgelişmiş ülkeler "karmaşık" de önemli oluşmuştur. Davranışsal dönemin hızlı yükselişinin ardında bu gerçekleri arıyor. Bu makalede bu konuya ayrıntılıca eğinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: siyaset, siyaset bilimi, politika, politika bilimi, eğitim, siyaset eğitimi, politika eğitimi, davranışsal devrim, siyasal gelişim

Siyasal Gelişme Kavrayışının Oluşum ve Gelişim Süreci

Tarihsel süreçte, modernleşme ile oluşan ilerleme ve gelişme fikrinin tüm yönleriyle ele alınıp teorileştirilmesi, kapitalizmin onbeşinci ve onaltıncı yüzyılda başlayan serüveninin, onsekizinci yüzyılın sonlarında sanayileşme ile doruğa çıkması ile eş zamanlıdır. Bu süreç, Condorcet'den Kant'a kadar pek çok düşünürün gelişme kavramına içkin olan bir son düşüncesi ile evrensel tarih arayışına girmelerine tanıklık etmiştir. Bu anlayışın öncüleri ise Hegel ve Marx olmuştur. Gelişme teorisinin fikir babalarını güdüleyen, kapitalist üretim koşullarındaki ani değişim hızını fark etmiş olmalarıdır. Bu düşünürler ve takipçileri, tarihin ancak değişim içinde düşünülebileceğini savunarak evrensel bir tarih geleneği oluşturmuşlardır. Ancak bu gelenek içindeki gelişme kavramı ile Soğuk Savaş döneminden itibaren oluşan ve halen gelişme literatüründe hakim olan gelişme kavrayışı aynı bağlamda düşünülmemelidir. Gelişme kavrayışını yeni anlamı daha dar bir alanda oluşmuştur. Klasik gelişme geleneğini ancak düşünsel referans anlamında kullanan yeni gelişme kavrayışının amacı, gelişmeyi tarihsellik içinde çözümleyebilmek değildir.

Amaç, İngiltere, Fransa, Portekiz ve diğer Avrupa güçlerinin eski sömürgelerinin ekonomilerinin dönüştürülmesi ve daha eski sömürgelerden olup hala yarı-sömürge şartlarını sürdüren Latin Amerika ülkelerinden daha verimli şekilde bir şekilde yararlanılmasının sağlanabilmesi olmuştur.

Yeni gelişme teorisi farklı disiplinlerdeki pek çok bilimsel yaklaşım adı ile yürütülse de, teoriden çok uygulamaya dönük olması ile dikkatleri üzerinde toplamaktadır. Teorinin yukarıda belirtilen amaçları düşünüldüğünde uygulamaya dayalı yönünün ağır basması kaçınılmazdır. Doğrudan gelişme teorisinin içinde yer almayan akademisyenler dahi, gelişme teorisini en azından eski sömürgelerin halklarına bir şeyler yapabilme isteğinin yönlendirdiği iyi niyetli bir alan olarak görmüşlerdir. Pek çok farklı alandaki sosyal bilimci, sömürgelere müdahale edilmesi konusunda hemfikir olmuştur. Dolayısıyla bu yaklaşım felsefi tartışma ve teoriden daha ağır basmıştır.

Soğuk Savaş döneminde ön plana çıkan gelişme teorisinin siyasal boyutu ile ilgilenen alanı "siyasal gelişme" *(political development)* olarak tanımlanmaktadır. Siyasal gelişme Soğuk Savaş dönemi ideolojisi ile bağlantılı bir biçimde, Amerikan siyaset biliminin temel kavrayışlarından biri haline gelmiştir. Siyasal gelişmeye ilişkin çalışmaların ünlü teorisyenleri Huntington ve Dominguez, literatürü inceledikleri kitaplarında siyasal gelişme araştırmalarının köklerini 1950'lere götürseler de; bu araştırmaların bilinçli bir şekilde kavramlaştırılıp model

oluşturabilme girişimlerinin ancak 1960'larda gerçekleşebildiğini ve söz konusu on yılın siyasal gelişmeye ilişkin çok sayıda makale ve kitabın yayınlandığı bir dönem olduğunu belirtirler. Bu yeni yayın ve araştırmaların artışında etkili olan pek çok faktörden söz edilebilir. Bunlardan ilki kavrayışın ortaya atılıp yaygın olarak kullanıldığı dönemin siyasal, ekonomik, toplumsal koşullarıdır. Bu koşulların ara kesitini Soğuk Savaş dönemi oluşturmaktadır. Diğer etken ise, sosyal bilimlerdeki kuramsal gelişmelerdir. Bu etken, dönemsel koşullardan bağımsız değildir. Egemen siyaset bilimi paradigması olarak pozitivist siyaset teorisinin gelişmesi ve buna dayalı yaklaşımlar siyasal gelişme kavramının içinin doldurulmasında büyük ölçüde etkili olmuştur.

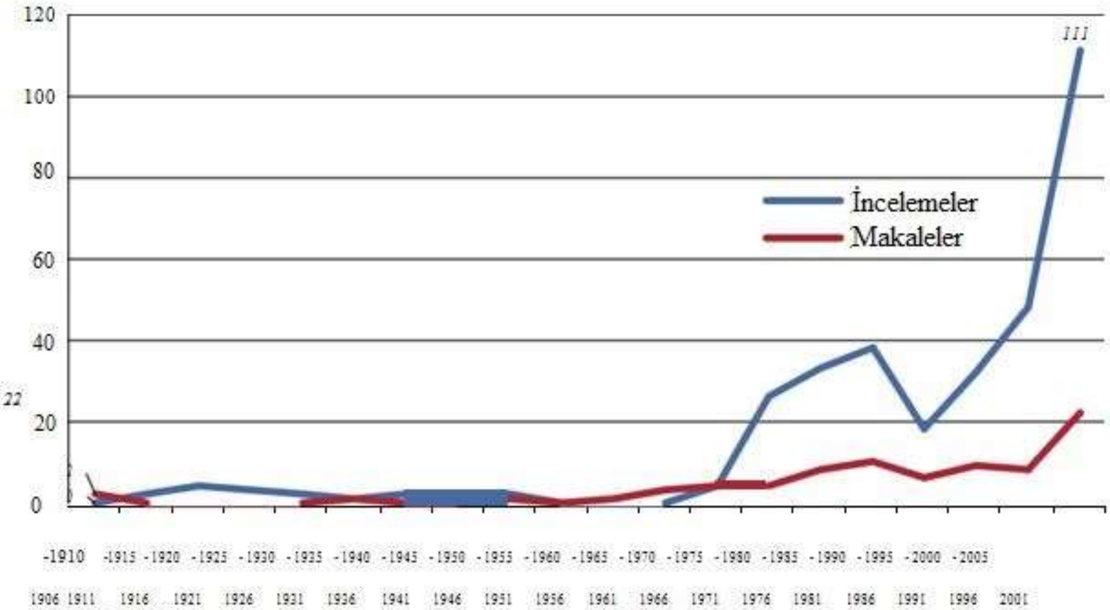
A. Dönemsel Koşullar

Siyasal gelişme belirtildiği gibi, Soğuk Savaş koşullarının belirleyiciliği altında oluşmuş Amerikan kökenli bir kavrayıştır. Soğuk Savaş koşulları ile özellikle vurgulanmak istenen, ABD'nin İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Üçüncü Dünya ülkelerine karşı tutumudur. Kesselman, ABD'nin klasik sömürgeciliğin tasfiyesi ile bağımsızlığını kazanmış yeni uluslara ilişkin tutumunun, giderek Avrupa'nın klasik sömürgecilik dönemlerindeki sömürge devletlerine ilişkin tutumuna benzediğini belirtmiştir. Söz konusu tutumun, Amerika'nın desteklediği ekonomik ilerleme ve siyasal istikrar olmaksızın bu ülkelerin komünizme dönüşebileceği tehdidine karşı geliştirildiğini savunmuştur. Leys de aynı şekilde, yeni ulusların Soğuk Savaş döneminde esas tehlike olarak görülmelerinin gelişme teorisinin oluşumunda belirleyici unsurlardan biri olduğunu ifade ederek, yeni bağımsızlığını kazanmış devletlerin gelişimini konu edinen bir alana bu tehlikenin korkusunun kaçınılmaz olarak yansıdığını açıklamıştır. ABD, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra bütün sömürge sahibi ülkeleri, bu sömürgelerden kurtulma ve küresel boyutta birleşik bir kapitalist imparatorluk tasarısına girmeye teşvik etme veya zorlama amacını benimsemiştir. Bu nedenle II. Dünya Savaş'ından sonraki çözüm, çok taraflı kurumlar ağı ve tartışmasız bir ABD liderliğinin karmaşık birleşimi çerçevesinde olmuştur. Geriye bakıldığında çok taraflılığa yapılan vurgu, komünizm ve Üçüncü Dünya milliyetçiliğinin ABD'ye meydan okuduğu ve ABD'nin en azından başlıca müttefiklerinin birliğini ve rızasını güçlendireceği bir kurumsal çerçeveye ihtiyaç duyduğu gerçeğinin bir sonucudur.

Tarihsel ve dönemsel koşulların etkisiyle ortaya çıkan ve pratik kaygılar güden Amerikalı gelişme teorisyenleri belirttiğimiz gibi, tarihsel çerçeveyi gözardı etmişlerdir. Yükselen kapitalizmle ortaya çıkan ilk düşünürler ise gelişme teorisinin geniş bir tarih algısının içine yerleştirilmesini gerekli görmüşlerdir. Ancak böyle bir algılama, Soğuk Savaş dönemi teorisyenlerinin diğer düşünürlerin yanında, Marx'ı da ciddiye alması anlamına gelecektir. Marx'ı ciddiye almak, yükselen savaş koşullarında ve sonrasında yalnızca bilimsel olmamak anlamına gelmemektedir. Herhangi bir Marksist yaklaşım, ABD küresel hegemonyasının düşünsel yapıtaşlarına engel olacağı için bu alanda çalışanların işlerini kaybetmelerinin de en temel gerekçesini oluşturmuştur. Dolayısıyla Soğuk Savaş, yarattığı histerik anti-komünizm atmosferi dolayısıyla, başta ABD olmak üzere tüm ülkelerde düşünce özgürlüğünü kısıtlamış, hatta yer yer yok etmiştir. Bununla birlikte gelişme teorisyenlerinin çoğu, çalışmalarının bilimselliğine özel vurgu yaparak ideolojik olmadıklarının altını çizmiştir. Amerikan bilimsel hegemonyası içindeki gelişme teorisinden farklı düşünmek ya da gelişmenin farklı yollarından söz etmek ise ideolojinin kendisi haline getirilmiştir. Evrensellik ölçütü çerçevesinde yaratılan bilim-ideoloji ikiliği, bilim karşıtı olarak suçlanmanın temel referansı haline

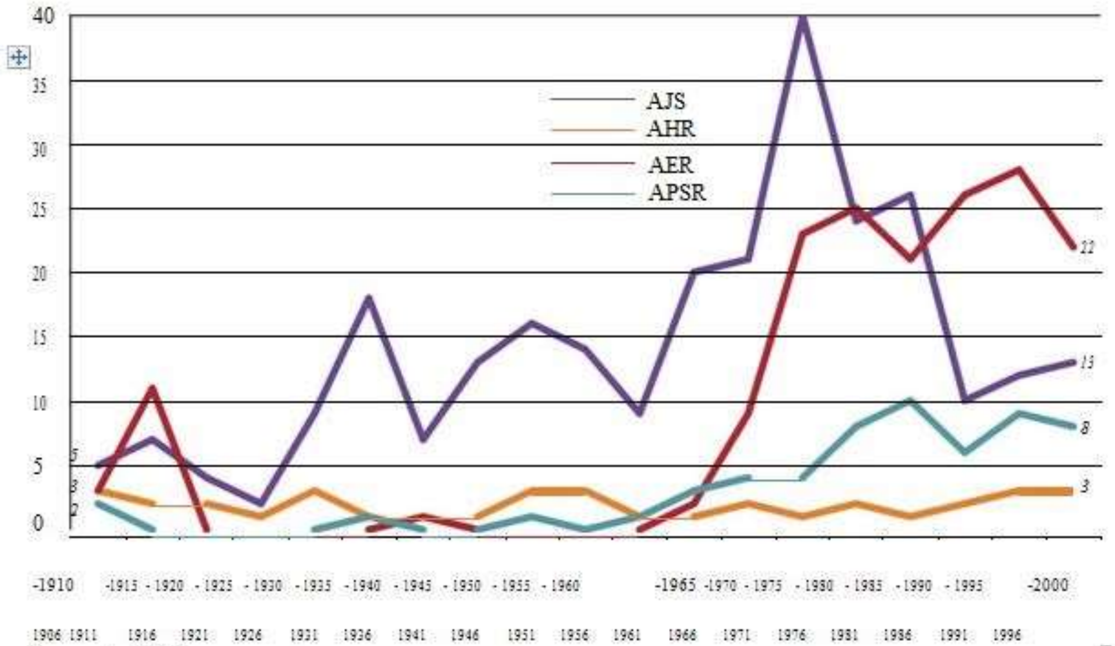
gelmiştir.

Şekil 2: Irk Üzerine Makaleler ve Kitap İncelemeleri, 1906-2005

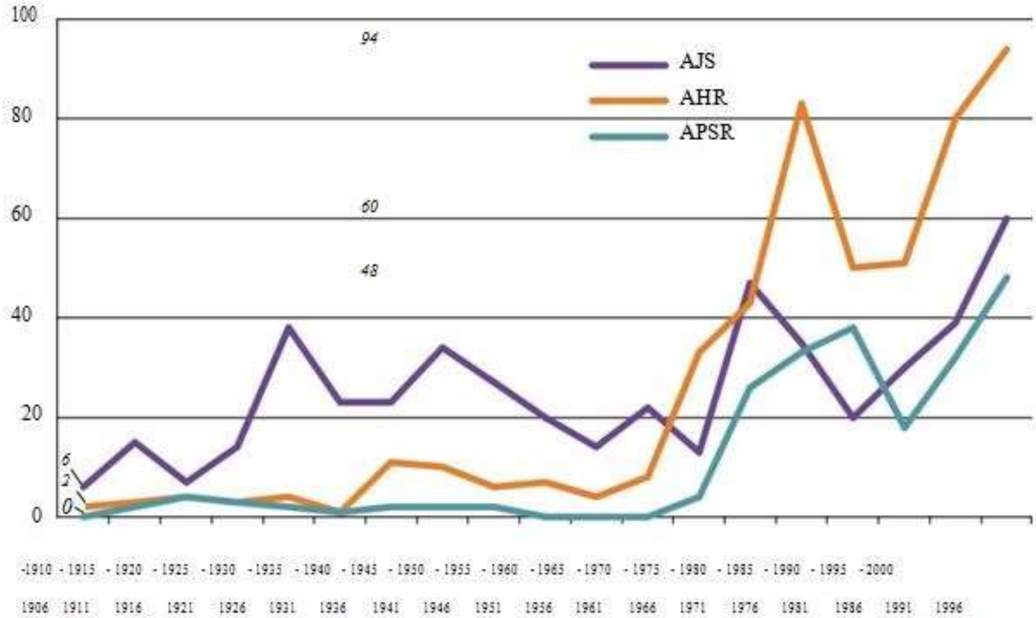
Source: Lee 2005.

Şekil 3: Irk/Etnisite Üzerine Gazete Makaleleri (APSR, AER, AHR, AJS), 1906-2005

Source: Lee 2005.

Şekil 4: APSR, AHR, ve AJS'de Irk Üzerine Kitap İncelemeleri, 1906-2000

Source: Lee 2005.

Üçüncü Dünya'daki sosyal ve siyasal değişmenin akademik ilgi alanı haline gelmesi ve II. Dünya Savaşı sonrası Birleşik Devletler dış politikasına eşlik etmesinin pek çok nedeninden söz edilebilir. II. Dünya Savaşı ile yükselen faşizm ve Nazizm, Stalinizm, 1929 Büyük Buhran'ın ardından oluşan depresyon etkisi, McCartizm, Soğuk Savaş gelişme söylemini etkileyen ana faktörlerdir. Üçüncü Dünya ülkelerindeki sosyal ve siyasal değişim çalışmaları ile meşgul olan liberal teorisyenler için 1945 sonrası Afrika, Asya, Latin Amerika ve Ortadoğu'da yeni bağımsızlığını kazanmış ulusların sanayileştiği veya yarı sanayileştiği tarih olmuştur. Sanayileşmenin oluşturduğu, kentleşme, okur-yazarlığın genişlemesi, eğitim ve medya gibi değişiklikler modernleşmenin belirtisi olarak görülmüştür. Ancak asıl beklenti, sanayileşme ile oluşacak ekonomik şartlardaki ilerlemelerin daha demokratik rejimlerin oluşumuna yol açacağı üzerinedir. Böyle rejimlerin sosyalizm ya da komünizmin cazibesine kapılmayacağı da düşünülmüştür. On yıldan daha kısa bir süre içinde, sonuçlar ekonomik gelişmenin siyasal gelişmenin en önemli boyutu olarak görülen demokrasiye ulaştırmadığını göstermiştir.

Siyasal gelişmenin ilk öğrencileri, Üçüncü Dünya ile ilgili araştırmalarında beklentilerinin gerçekleşmediğini görmeye başlamışlardır. Hungtinton, 1967 yılında "Siyasal Gelişme ve Siyasal Bozulma" adlı makalesinde siyasal gelişmenin her zaman ileriye doğru bir değişim olarak görülmesinin yanlışlığını kanıtlamak için gelişmekte olan ülkelerde demokrasi ve yarışmacılık yerine otokratik askeri rejimler ve tek parti rejimleri yönünde bir eğilimin baskın olduğu, istikrar yerine darbe ve isyanların yarattığı bir kargaşa ortamının varlığını gözler önüne sermiştir. Bu kanıtlar doğrultusunda Huntington "siyasal gelişme" yerine "siyasal değişme" kavramının kullanılmasını, bu kavramın bozulmaları da içine alacağı ve herhangi bir normatiflik içermeyeceği gerekçesi ile savunmuştur. Böylece siyasal gelişmenin düz çizgisel bir ilerleme ile gerçekleşmemesi, egemen siyaset bilimi içine dahil edilerek ve meşrulaştırılarak gelişme karşıtı söylemler bilimsellik sınırının dışına atılabilmiştir.

Sosyal Bilimlerdeki Kuramsal Gelişmeler

Amerikan siyaset biliminde siyasal araştırmanın doğası hakkında Soğuk Savaş döneminde ortaya çıkan karşıt görüşlerin kökeni, bahsettiğimiz rakip bilgi teorileri arasında var olan daha eski ve derin bir çatışmaya dayanmaktadır. II. Dünya Savaşı sonrası Amerikan siyaset biliminde bu rekabet, epistemolojik kaynağı pozitivizm ve temelde İngiliz ampirizmi olan "davranışsal devrimin" egemenliği ile sonuçlanmıştır.

Siyasal gelişme kavramının oluşum ve gelişimi sürecinde sosyal bilimlerdeki kuramsal gelişmeler, daha önce belirtildiği gibi Soğuk Savaş'ın anti-komünist ortamından bağımsız değildir. Reisch'ın ifadesiyle, yurtsever bağlılık yeminlerinin şart olduğu üniversitelerde, antikomünizm artık bir tutum olmaktan ziyade kurumsal ve akademik hayatın resmi bir özelliği haline gelmiştir. Sosyal bilimlerdeki kuramsal gelişmeler ile Amerikan bilimsel hegemonyası arasındaki ilişkiyi Gendzier, demokrasinin geliştirilmesi bağlamında ifade etmiştir. Gendzier'e göre, siyasal gelişme teorilerinin sistemleştirdiği siyaset ve toplum hakkındaki yorumlar, Amerikan toplumunun belirli bir bakış açısının ürünüdür. 1950 ve erken 1960'larda şekillenen bu bakış açısı, McCarthyizm'den Soğuk Savaş'a kadar, ulusal ve uluslararası gelişmelerin yönlendirdiği tartışmalarla ifade edilmiştir. Sosyal bilimler içindeki eğilimler bu iklimden etkilenmiştir. Savaş sonrası bir nesil siyaset bilimci tarafından yapılan liberal demokrasinin revizyonist teorileri, demokrasinin giderek muhafazakarlaşması anlamına gelmektedir. Bu analizler, önce çağdaş Amerika ve Anglo-Sakson siyasal sistemlerine, ardından siyasetin apolitikleştiği, elitlerinin taraflı olduğu Üçüncü Dünya ülkelerine uygulanmıştır. Siyasal gelişme çalışmalarının uluslararası bir bağlam içinde oluşturulması, gelişme doktrininin dış politika ile yakınlaşması kadar demokrasinin muhafazakar tanımı ile de yakınlaşmasını içerir.

Leys, benzer bir doğrultuda, sosyal bilimlerdeki kuramsal gelişmeler ile Amerikan hegemonyası arasındaki ilişkiyi eleştirel sosyal bilimin 1948'den beri sistematik olarak yok edilmeye çalışılması çabası içinde açıklamıştır. Eleştirel sosyal bilimin yok sayılması süreci, sadece birçok akademisyenin işlerini kaybetmesi veya siyasal görüşleri nedeni ile (gerçek ya da iddia) atamaları yapılmamasından ibaret değildir. Akademik yöneticilerin suç ortaklığı, jurnalcilerin sistematik kullanımı ve Amerikan Üniversitesi Profesörleri Derneği'nin dönemin genel şovenizminin etkisi ile Amerikan devlet politikasını sorgulayan her türlü eğitim ve araştırmayı bertaraf etmesi bu sürece dahil olan unsurlardır. Söz konusu uygulamalar, bilim ve ideoloji ekseninde kurumsallaşma parametresinin bir sonucudur. Kurumsal pratiklerin eleştirel düşüncenin yok sayılması için gösterdiği çaba ideolojik bir gösterge olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sosyal bilimler içinde siyaset bilimi açısından çarpıcı olan, Gabriel Almond'un ve onun temsil ettiği ekolün, siyaset bilimini bir Amerikan disiplini olarak değerlendirmesidir. Almond'a göre, siyaset bilimine Platon'dan Amerikan Siyaset Bilimi Derneği'nin kuruluşuna dek, yalnızca birkaç yüz siyasal teorisyen ve felsefeci katkı sağlarken, o dönem için yaklaşık yirmi bin Amerikan profesyonel siyaset bilimcisi bulunmaktadır ve dünyadaki on siyaset bilimcisinden dokuzu Amerikalıdır. Sosyal bilimler arasında en hızlı gelişen disiplin olmasını, üniversite ve kurumlarıyla birlikte bir Amerikan olgusu olarak görmüştür. Bu denli Amerikan kökenli olduğu ileri sürülen ve kurumsallaşması hızla yaygınlaşan bir disiplinin, Amerikan siyaseti ve Amerikan siyasal sistemine ilişkin yaklaşımları siyaset biliminin tümüne yayarak egemen hale

gelmesi ise kaçınılmazdır. Ball, siyaset biliminin yapılanmasında fikir ve teorileri vurgulamak yerine disiplini şekillendiren siyasal bağlam ve kurumsal kayıtlara odaklandığı çalışmasında, Amerikan siyaset biliminin gelişiminin, içinde bulunduğu ve karşılık verdiği tarihsel ve siyasal bağlamdan ayrı düşünülemeyeceğini belirtir. Tarihsel koşulların etkisinde olgunlaşan sosyal bilimlerdeki kuramsal gelişmeler, siyasal gelişme kavrayışının arka planını oluşturan ontolojik ve epistemolojik temelleri kavrama olanağını tanır. Bu nedenle özellikle siyaset bilimi açısından etkin olan kuramsal gelişmelerin ayrıntılı incelemesi yerinde olacaktır.

Pozitivist Siyaset Teorisinin Egemenliği

Pozitivizmin Amerikan siyaset bilimi içindeki etkisi, 20. yüzyılın başlarından itibaren izlenebilir. Konumuzun başlangıç dönemine işaret eden II. Dünya Savaşı sonrası dönemde, pozitivist epistemoloji ve metodoloji siyasal gelişme çalışmalarında da görülebileceği gibi giderek daha baskın hale gelmiştir. Bu bağlamda, öncelikle pozitivist bilgi anlayışının dayandığı temel öncülleri kabaca ele almak gerekmektedir.

Pozitivizmi, hem epistemoloji hem de sosyoloji alanında popüler hale getiren kişi kuşkusuz Auguste Comte'dur. Comte, pozitivist bilgi anlayışını ünlü *Üç Hal Yasası*'na dayandırmaktadır. Toplumlar bilgi üretme ve bilgiyi temellendirme açısından üç farklı aşamadan geçerek gelişmektedir. Bunlar teolojik aşama, metafizik aşama ve pozitivist aşama olarak sıralanmaktadır. Pozitivist aşama, Comte'a göre bilimin egemen olduğu aşamadır ve insanın bilgilenme süreci de bu üç aşamadan geçerek gelişmektedir. Comte'a göre pozitivizmin zafer kazanmasıyla teolojik ve metafizik aşama bir daha rastlanmamak üzere ortadan kaybolacaktır. Bu anlamda Aydınlanma'nın temel felsefesini benimseyen Comte, düşünce ve toplum hayatındaki devrimci değişikliklerin yolunun açılması konusunda Aydınlanma düşüncesinden ayrılmıştır. Comte'un pozitivizmi ilerleme temasını korumuştur ama radikal bir ilerleme değil, "düzen" içinde ilerleme onun düsturu olmuştur. Bu çerçevede, ilerlemenin son aşaması olan pozitivist aşamada, bilim gerçek ve doğruluğun kesin belirleyicisi olunca, ortaçağda teolojinin işgal ettiği yeri devralmıştır. Doğa bilimlerinin sağladığı teknik verimlilik ve mekanik kesinlik yalnızca bilim adamlarının değil, artık doygun hale gelmiş burjuvazinin de temel idealleri haline gelmiştir. Ancak, yukarıda belirtilen düzen içinde ilerleme anlayışına koşut biçimde bu idealler, on yedinci yüzyıldaki devrimci referanslarından farklı olarak kesinlik, güvenlik ve istikrar için paylaşılmıştır. Sosyal bilimcilerin doğa bilimlerini karakterize eden ölçülebilir kesinliği sağlama konusundaki hevesleri, ampirizm ve pozitivizme dayalı bilgi anlayışı ile gerçekleşmiştir.89 Bu bağlamda, Comte'un toplumun bilgisini edinmeyi istemesinin arka planında, ilerlemeyi önceden öngörebilmek ve iktidarın işleyişini kolaylaştırmak ve düzeni muhafaza etmek yatmaktadır. Çünkü ilerleme içinde düzenin gerçekleştirilmesi toplumsal güçlerin hesaplanabilmesine bağlıdır. Dolayısıyla Comte'un bizzat kurmuş olduğu seküler bir insanlık dinine davet ettiği günlerde, istatistik biliminin kurulmuş olması ve gelişmesi şaşırtıcı değildir. Ayrıca istatistik kelimesinin etimolojik kökeninin siyasi aritmetik olduğu da göz önünde bulundurulduğunda pozitivizmin kesinlik ve güvenlik arayışındaki işlevselliği, daha çarpıcı olarak karşımıza çıkacaktır.

Pozitivist aşamanın bilimsel bilgi olarak kabul ettiği bilgi türü belli özellikler taşımaktadır. Birinci olarak, bilimin alanı içine ancak ölçülebilen objelerin ya da ilişkilerin girdiği varsayılmaktadır. Buna göre, şu ya da bu yolla ölçülemeyen objelerin bilgisi olmayacaktır.

Diğeri, bir bilgiye bilimsel yöntem ile ulaşıldıktan sonra o bilgi her zaman doğruyu temsil edecektir. Üçüncü olarak, bilimin bir zorunluluğu ya da gerekliliği yansıtmadığı kabul edilmektedir. Zorunluluk ve gereklilik, bilim için değil ahlak için geçerli nitelikler olarak ele alınmıştır. Bilim için geçerli ölçüt ya da nitelik, doğru/yanlış değerlendirmesi olacaktır. Pozitivist bilgi anlayışına göre, doğruluk esas olarak ampirik doğruluk ya da bir başka deyişle test edilebilirlik biçiminde tanımlanmaktadır. Pozitivistler, "bir şeyin" kavramsallaştırılmadan önce algılanabileceğini kabul ederler. Genel kavramlar, bahsedilen birincil ve kavramsallaştırılmamış verilere dayanarak inşa edilir. Bu epistemolojik bakış açısı daha ileri giderek, insan zihninin normal durumunda zaman ve mekandan bağımsız olarak aynı şeyleri aynı yönde algılayabileceğini iddia eder. Deneyim üzerine kurulan bilginin nesnelliği de, bu yolla doğrulanabilirlik ilkesine bağlanabilir. Mantıksal pozitivizmin temel aldığı doğrulanabilirlik ilkesi, dış dünya hakkındaki ifadelerimizin deneyimlerle test edilerek anlamlı olabileceğini savunur. Diğer bir deyişle hiçbir ifade, ilkesel olarak doğru veya yanlış olarak gösterilmediği ya da ampirik gözlemlere referans verilmediği sürece anlamlı değildir.

Bu doğrultuda bilim adamları on dokuzuncu yüzyılda insanı ve doğayı içine alan tüm evreni, ampirik olarak gözlemlenebilen ve deneye tabi tutulabilen olgular olarak değerlendirdiler. Pozitivist çerçeve içinde ampirizme artan vurgu metafizik problemlerin, felsefenin anlamsız kılınarak deney dışı alana itilmesine neden oldu. İnsanlar özellikle de bilim adamları, bu süreçte "niçin" sorusu yerine "nasıl" sorusunu sormaya başladılar. Değer yargıları nesnel gerçekliğin değil öznel tercihin ifadesi olarak görüldü. Pozitivizmin bilim-felsefe ya da bilim-ideoloji gibi ayrımları ile tam bu noktada yüz yüze geliyoruz. Diğer bir deyişle, pozitivizmin nesnellik ilkesi bizi, olgu-değer ayrımına götürmektedir. Pozitivizmin dayandığı olgu-değer ayrımı pozitivist siyaset teorisi açısından ideolojileri, felsefe niteliğindeki siyasal düşünceleri bilimsellik sınırının dışına atmıştır. Bu anlayışla, daha önce belirtildiği gibi, Amerikan siyaset bilimi içinde Soğuk Savaş döneminde sosyalizm ya da komünizm, ilerleyen dönemlerde ise oluşturulan yeni düşmanlar, bilimsellik eşiğinden içeri alınmayarak ideoloji alanına "mahkum" edilmiş ve bilim dışı ya da "siyasallaşmış" bilim olmasına hükmedilmiştir. Pozitivist epistemolojiye göre, sosyal bilimler, nesnelliği sağlamak için değerleri sınamamalıdır ve bu nedenle nasıl doğa bilimleri doğada olguları değiştirmeden ele alıyorsa, sosyal bilimler de toplumdaki olgularla kendisini sınırlamalıdır. Sosyal bilimler, toplumda var olan değerleri veri olarak kabul etmek durumundadır. Amerikan sosyal bilimi açısından böyle bir paradigmanın avantajlarını, Ross yerinde bir yaklaşımla açıklamıştır: Bu paradigmada tarihsellik göz ardı edilerek sürekli bir liberal ilerleme takip edilebilmiştir. Amerikan ideallerinin hızla değişmesinin pek çok iktisatçı, sosyolog ve siyaset bilimcileri üzerinde yarattığı huzursuzluk bilimciliğe dayanmakla giderilebilmiştir. Bilimcilik, dinamik yeni dünyayı kontrol edebilme kolaylığı ile birlikte profesyonelliğin ve dar uzmanlık alanlarının oluşumu gibi fırsatlar da sağlamıştır.

Bilimcilik yaklaşımı içinde olgu-değer ayrımını benimseyen Kelsen'e göre, siyaset biliminin konusu siyasettir. Siyaset, başta devlet olmak üzere bir sosyal düzenin kurulması ve sürdürülmesine yönelen eylemdir. Siyaset bilimciler elbette insanların siyasal eylemlerini dayandırdıkları değerleri dikkate alırlar ancak farklı değerlerin farklı siyasal sistemlerin kurulması ve sürdürülmesinde öngörülebileceğini ve siyasal sistemleri tanımlarken bu değerlerin biri veya diğerinin önceden varsayılamayacağını da kabul ederler. Aksi takdirde Kelsen'e göre siyaset bilimciler siyasetin bilimi ile değil siyasetin bir aracı olan "siyasal" bilim ile uğraşmış olurlar. "Siyasal"laşmış bilim artık bilim değil, ideolojidir. Bu ifadeler, siyaset

bilimi açısından bilim ve ideoloji ayrımının mutlaklaştırılmasının doğrudan yansımasıdır. Daha önce sözü edildiği gibi, siyasal gelişme kavrayışının siyasal değişme kavrayışına doğru yönelmesi ve altta belirtileceği üzere, demokratikleşme anlamından istikrar anlamına doğru yönelmesi, siyasal gelişme çalışmalarının pozitifleşme çabalarını yansıtmaktadır. Siyasal gelişme kavramının pozitifleşme çabalarının teorik alt yapısını oluşturan pozitivist siyaset teorisinin bilimsellik anlayışı ile örgütlenme modelini oluşturan liberal siyasal iktidar modelinin taşıdığı ortak özellikler Köker'in ifadesiyle:

“Buradaki ilk açık bağlantı noktası, liberalizmin siyasal örgütlenmenin ilkeleri düzeyinde benimsediği herkes için ortak bir iyi siyasal topluluğun kurulamayacağı, asıl olanın her bireye kendi iyisini gerçekleştirme olanağını sağlayacak bir haklar ve özgürlükler düzeni olduğu anlayışıdır ki doğrudan doğruya pozitivist siyaset teorisinin "olan"ı incelemeye yönelip "olması gereken"i metafizik olarak dışlamasıyla bağlantılıdır. Bir diğer deyişle pozitivizmin, siyaset bilimine yüklediği işlev, mevcut bir siyasal sistemin işlerliği içinde gelişen siyasal olgu ve süreçlerin açıklanması, buna karşılık bir açıklama yapılırken "siyaset felsefesi"ne yani "iyi toplumsal-siyasal örgütlenmenin temel ilkeleri ne olmalıdır?" türünden sorularla ilgilenilmemesi biçimindedir."

Liberal teori ile pozitivist epistemoloji arasındaki yakınlık, pozitivizmin Amerikan siyaset bilimi içinde, yirminci yüzyılın başlarından itibaren giderek ağırlığını artırması ile sonuçlandı. Hallowell, 1944 yılında yayınladığı makalesinde bu konu üzerinde durarak, siyaset bilimcileri arasında pozitivizmin artan etkisine ilişkin çalışmalardan örnekler sunmuştur. Ancak, özellikle bir sosyal antropolog olan Whyte'ın çalışmasını temel almıştır. Whyte'ın siyaset bilimcilere, öncelikle siyasal davranışın betimleme ve analiziyle ilgilenmedikleri için karşı çıktığını; pek çok Amerikan siyaset bilimcisinin siyasetin yöntemi ile ilgili ciddi bir şekilde çalıştığını ve Whyte ile benzer sonuçlara ulaştığını aktarır. Yeni kavram ve araştırma teknikleri geliştirmek için zaten çalışma yapan siyaset bilimcilerinin Whyte'ın neye karşı çıktığını anlayamadıkları, Hallowell'in eleştirdiği temel noktadır. Diğer yandan Whyte'ın siyaset bilimcilerinin Amerikan sistemini savunmak ve Amerikan sisteminin düşmanlarına hücum etmek için ciltlerce yazı yazdıkları ve bu yazılarda siyasal felsefe ve siyasal etik ile uğraşmalarına rağmen yalnızca siyaset bilimini unuttukları yönündeki meydan okumasını eleştirir.

Hallowell, eleştirme nedeni olarak da faşizm deneyimi ve Amerika'nın Savaş'a katılmasını gösterir. Siyaset bilimcilerinin bir birey olarak, yurttaş olarak ya da bir araştırmacı olarak, geleceklerini belirleyen bir durumda geçmiş yıllarda odaklanmadıkları demokratik değerlere bağlılıklarının şart olduğunu ve aksi bir durumun kendilerini suçlu ilan edeceğini belirtir. Almond da, Whyte'ın siyaset bilimcinin etik amaç gütmemesi gerektiği ve demokrasi hakkında yazmasını zaman kaybı olarak gördüğü konusunda, Hallowell'in eleştirilerini paylaşır.

Bu tartışma yakından incelendiğinde pozitivizm ile liberal teori arasındaki ilişkinin tersine çevrilmesi durumu söz konusu olmaktadır. Diğer bir deyişle, siyasal gelişme bir boyutu ile demokrasi/totaliterlik ikiliğinin gelişmişlik ve gelişmemişlik üzerinden kurgulandığı demokratikleşme sürecidir. Bu durumda siyasal gelişmenin pozitivist siyaset teorisinin öngördüğü olgu-değer ayrımının tersine, Hallowell ve Almond'un savundukları gibi etik değerlendirmeleri de içermesi kaçınılmaz olmaktadır. O halde pozitivist siyaset biliminin siyasal gelişme araştırmalarında etkili olduğu varsayımı geçerli olmayacaktır. Ancak siyasal gelişme

kavramı yerine siyasal değişme kavramının benimsenmesine yönelik çabalarla birlikte, siyasal gelişme kavramı demokratikleşme anlamından ziyade istikrar anlamını kazanmıştır. Kavramsal boyuttaki değişim, kavramın normatiflik ve değer yargısı içermemesi konusunda, anlamsal değişim ise istikrar anlamındaki düzen algısı konusunda pozitivizmin ana temalarını korumuşlardır. Değişimin temel nedeni, gelişme ve demokratikleşmenin Üçüncü Dünya ülkelerinde beklenilen sonucu vermemesi üzerine mevcut hegemonyayı meşrulaştırabilme kaygısıdır. Diğer yandan ilk dönem siyasal gelişme araştırmalarındaki demokratikleşme vurgusunun yasal-kurumsal bir boyut içerdiği ve savaşın ardından sahip olunan iyimser koşullar ile ilgili olduğu da akılda tutulmalıdır.

Özetle, pozitivizm olan ile olması gereken, olgu ile değer arasında yaptığı ayrım temelinde bilimi olanı açıklayan, değer yargısı içermeyen bir faaliyet olarak tanımlamakla, bilim ile bilim olamayan arasında kesin bir tercih yapmıştır. Pozitivist anlayışa uygun bir siyaset anlayışında bilimin ideoloji, doktrin veya felsefe niteliğindeki düşüncelerden üstünlüğü kabul edilmiş olmaktadır. Bu üstünlük aynı zamanda, sadece olanı açıklamaya yönelen pozitivizm için mevcut bir toplumsal-siyasal örgütlenme tarzının meşrulaştırılması anlamına gelmektedir. Nitekim pozitivist anlayışa uygun siyaset bilimi teorileri (başta davranışsalcılık ve yapısal-işlevselcilik olmak üzere) modern liberal demokrasileri ele alırken bu düzenin eleştirilmesine değil, esasında iyi olarak kabul edilen bu düzenin sorunlarının nasıl çözülebileceğine yönelmiştirler. Pozitivist siyaset teorisinin benimsediği bilim ve ideoloji karşıtlığının ideolojik işlevselliğini açığa çıkaran temel parametre, bilimsel nesnellik ölçütüdür. Olgu-değer ayrımı üzerinden oluşturulan nesnellik parametresi, eleştirel düşüncenin yollarını kapatarak var olan düzenin sürdürülebilmesine hizmet eder. Böylelikle mevcut iktidar yapılarının yarattığı eşitsizliklerin örtbas edilmesi de mümkün olur.

Davranışsal "Devrim"

Siyasal gelişme araştırmalarına katkıda bulunan kuramsal gelişmelerden diğeri, siyaset biliminde davranışsal yaklaşımın hakim olması sonucunda ortaya çıkan ve çoğunlukla "davranışsal devrim" olarak adlandırılan değişimlerdir. Davranışsal devrim manifesto veya protesto gibi farklı kavramlarla anılsa da üzerinde anlaşma sağlanan konu, bu değişimin Amerikan siyaset biliminde 1950'lerden 1960'lara kadar merkezi bir öneme sahip olmasıdır. Davranışsal siyaset bilimine hakim olan kuramsal değişimleri, uluslararası arenada oluşan toplumsal ve siyasal olaylar ile birlikte düşünmek gerekir. Ball, pozitivist yaklaşım içindeki davranışsal devrim ve bilime yönelme gibi gelişmeleri, siyasal olarak zamanın karakter ve iklimine disiplinin verdiği yanıt olarak görmüştür. Bu bağlamda siyasal gelişme araştırmalarının en yoğun olduğu dönemin 1950'lerden 1960'lara uzanan bir sürece yayılması da rastlantı değildir.

Davranışsal 'Devrim'in Kökeni ve Yarattığı Değişimler

II. Dünya Savaşı sonrası oluşan Amerikan hegemonyası ve Soğuk Savaş'ın siyasal iklimi, siyaset bilimcilerin savlarının cazip olduğu bir ortam yaratmıştır. Bu nedenle II. Dünya Savaşı sonrası dönem, sosyal bilimler araştırmalarının desteklenmesi için kurumsal altyapının oluşturulduğu ilk dönemdir. Eğer II. Dünya Savaşı silahların bir savaşıysa, Soğuk Savaş fikir ve ideolojilerin bir savaşı olmuştur. Sosyal bilimciler, yönetimdeki yandaşları ve ordu, II. Savaş'da

sosyal bilim disiplinlerinin önemli rol oynadığını iddia ederek, savaşın yalnızca silahlarla kazanılamayacağını, insan varoluşunun önemini beyan etmişlerdir. Bu yaklaşımın doğal sonucu, doğa bilimcilerinin bilgi ve profesyonellik alanının dışında olan konuların siyaset biliminin ve diğer sosyal bilimlerinin yetki alanında olmasıdır.

Siyaset bilimi, bu çabalar içinde davranışsal döneme ilişkin değişikliklerden birinci derecede etkilenmiştir. Davranışsal dönemi "devrim" olarak niteleyebilecek kadar can alıcı değişiklikler, bu sürecin tarihsel, açıklayıcı ve anayasal çalışmalara karşılık, resmi ve yönetimsel olmayan süreçler ile bilimsel kesinliğe odaklanmasına ilişkindir. Diğer bir deyişle Anglo-Amerikan siyaset biliminde davranışsal devrim siyaset bilimi disiplininin metodolojisinde bir devrimdir. Chomsky, bu değişiklikleri eleştirel bir yaklaşımla ve Amerika'nın hegemonik gücü devralması ile bağlantılı olarak şöyle yorumlamıştır:

"…Davranışçılık yoluyla Amerikan usulü devreye giriyordu. Bu davranış bilimlerinin altın dönemiydi ve Avrupalıların yaptığı gibi mistik bir şey değil, bir Amerikan yeniliği idi. Biz ciddi bilim adamlarıyız; davranışları inceleriz; makul ve operasyoneliz. Bunlar üç aşağı beş yukarı 1950'lerin kendini yenilikçi sayan, çok kibirli ve tarih dışı haleti ruhiyesi idi. Dünyanın Amerika tarafından ele geçirilişinin özü idi."

Chomsky'nin Amerikan yeniliği olarak belirttiği davranışsal devrim ya da yaklaşımın temelini, pozitivist teorinin öncülleri oluşturmuştur. Isaac'a göre bu temel, teorik sağlamlıkla ampirik araştırmayı birleştirme ve genellemeleri sistematik uluslararası karşılaştırmalarla sınama anlamına gelmektedir. Siyasal bilimciler, teorik sağlamlığa kavuşma isteğinin etkisiyle önde gelen çağdaş sosyolojik analiz okulundan yapı, fonksiyon, girdi, çıktı ve sistem gibi kavramları almaya ve uyarlamaya yönelmişlerdir. Bahsedilen kavramlar siyaset bilimcilerine, farklı ülkelerin siyasal rejimlerinin analizinde ve karşılaştırılmasında kullanılabilecek sistematik bir çerçeve kazandırmıştır. Bunu yapmaya çalışan ilk önemli eserlerden birinin, Gabriel Almond, James Coleman ve çalışma arkadaşlarınca yazılıp 1960'da basılan *The Politics of The Developing Areas* (Azgelişmiş Bölgelerin Siyasal Süreçleri) isimli kitap oluşu bu bağlamda anlamlı olmaktadır.

Davranışsal devrimin pozitivist metodolojiyle bağlantılı diğer bir temeli, siyasal olguların daha kesin ve sayısal biçimde ölçülmesi yolunda eskisine oranla büyük bir çaba harcanmasıdır. Devletlerin ve uluslararası kuruluşların istatistik hizmetlerindeki gelişmeler, toplumların sosyal, demografik, ekonomik ve bazen siyasal nitelikleri hakkında pek çok verilerin toplanmasını mümkün kılmıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nde anket araştırmalarının gelişmesi ve bunun daha sonra başka ülkelere de yayılması, bireylerin özgeçmiş nitelikleri, tutumları, değerleri ve davranış örüntüleri hakkında büyük veri dosyaları yaratmıştır. Bu süreç düzenlilikler, doğrulama, ölçme teknikleri, sistematikleştirme, uygulamalı bilim yerine saf bilim ve sosyal bilimlerin bütünleşmesi gibi özellikleri vurgulamıştır. Ortak kanaat, tarihsel açıklamaya bağımlı geleneksel siyaset bilimi tarzının kendini tükettiği ve gelişmekte olan toplumların, geleneksel araştırma tarafından sunulan açıklamalarla toplumsal sorunlarını çözmede başarılı olamayacağıdır. Bu durumda, doğa bilimleri ile psikoloji ve ekonomi gibi diğer sosyal bilimlerin veri toplama ve analiz yöntemlerinde meydana gelen epistemolojik değişimler siyaset bilimini de etkilemiştir.

Davranışsal hareket içinde çarpıcı olan diğer bir unsur, teori kavramının anlam olarak önemli değişime uğramasıdır. Geleneksel olarak teori, iyi yaşamın doğası hakkında sorular soran felsefi bir karakter taşırken; daha yakın zamanlarda, büyük ölçüde, geçmiş yüzyıllardaki siyasal düşüncelerin oluşumunu inceleyen, tarihsel bir boyut kazanmıştır. Davranışsal dönem ile birlikte teori, bu tarihsel boyutundan uzaklaşıp ampirik bir yapıya bürünmüş, halkın siyasal olarak nasıl davranacağını, siyasal kurumların nasıl işleyeceğini önceden öngörmeyi amaç edinmiştir. Ampirik bir demokrasi teorisi sunan Amerikan kökenli çoğulculuk teorisi, oyun teorisi veya kamu tercihi teorisi davranışsal döneme ilişkin orta boy kuramlardır. Ayrıca yapısal-işlevselci teori ve sistem analizi bu çaptaki iki temel teorik çabadır. Dolayısıyla davranışsalcılık uygulamalı araştırmanın karşısında temel ya da saf teori vurgusunu temsil etmiştir.

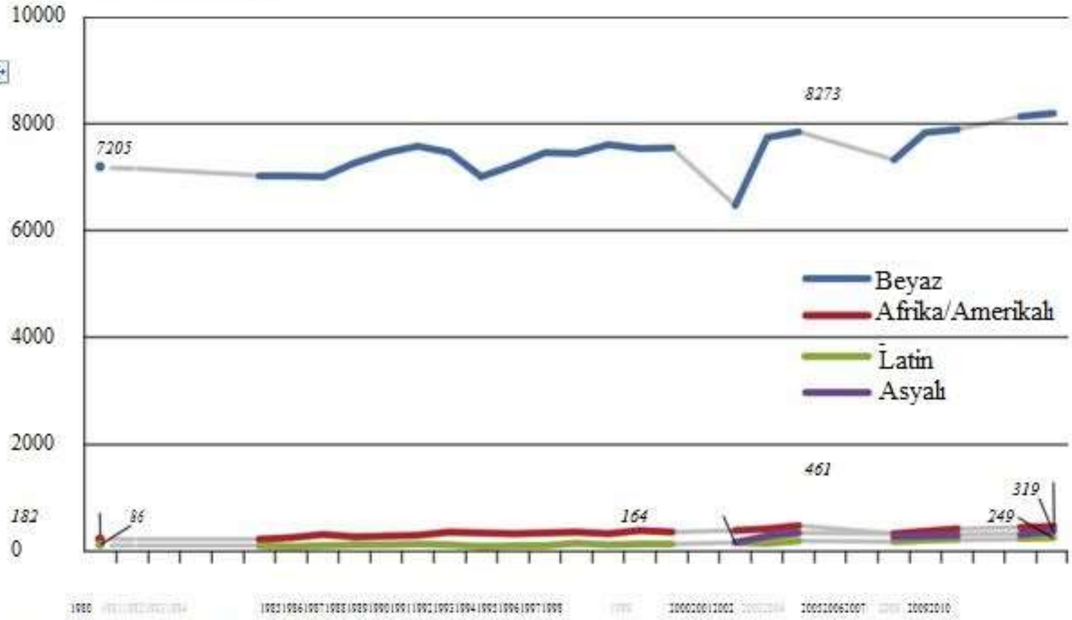
Davranışsal yaklaşımın anahtar amaçları daha çok tarafsızlık, kesinlik ve daha iyi ampirik teori üzerine kurgulandığı için siyasal etik soruları bir noktadan sonra, davranışsalcı sosyal bilimciler arasında karmaşık ve düzensiz konular olarak görülmüştür. Davranışsal yaklaşımı savunanlar için siyaset bilimcisi bir normatif teorisyen ve kural koyucu olarak çalışmalarda bulunuyorsa, sokaktaki adamdan farkı kalmamıştır. Bu yüzden kendilerini, ampirik ilişkiler hakkında bilgi elde etmek için teori üreten ve test eden insan davranışı çalışmakla kısıtlamışlardır. Daha çok olgunun, daha iyi ampirik teorinin, karar vermede hatanın azalmasına yardımcı olacağı beklentisine girmişlerdir. Böylece, siyaset biliminin niteliği gereği tarafsız olan ve deneyim üzerine kurulan alanlarında yoğunlaşmanın, subjektif olan ve uzmanlık gerektirmeyecek olan alanlarında çalışmaktan daha iyi olacağı fikri değer kazanmıştır. Bu bağlamda davranışsal çağın en aşırı boyutu, değer yargılarını önemsiz kılması ve siyasetin tamamen değerlerden bağımsız olabileceğini iddia etmesidir. Sosyal bilimlerde değerler seçilen konuyu, çalışmanın metodunu, verilerin algılanmasını ve çıkarım yapılmasını etkiler. Üstelik, davranışsal teoriler değerlerden bağımsızlığı vurgulamasına rağmen değerlerden arınmış değildir. Mevcut davranışsal teoriler, süregelen dengesizlik ve istikrarsızlık üzerine değil; istikrar, uzlaşma ve düzen üzerine kurulmuştur. Çatışma modelleri kaybolmuştur. Bu açılardan söz konusu teoriler tamamen nesnel değildir ve değer yüklüdür. Ayrıca davranışsalcı teorisyenlerin çoğu politika yapımcılarına belirli talimat ve pratik öneriler sunmuşlardır. Bu formüller, Amerikan politikalarını destekleyici veya en fazla ılımlı eleştirel bir tonda olmuştur. Dolayısıyla davranışçı ekolün ve onun nesnellik kültünün, genelde Amerikan dış politikasının, özelde siyasal gelişme doktrinlerinin köklerinin eleştirel değerlendirmesini önlediğini söylemek mümkündür. Davranışsalcıların toplumun değerlerinin araştırma sürecinden dışlanması gerektiğini düşünmeleri, etik değerlendirme ve ampirik açıklamanın analitik olarak ayrıştırılması gereken iki farklı ifade tarzı olarak görülmesi gerektiği fikrinden kaynaklanır. Davranışsalcılık, değerlerden bağımsız ve tarafsız bir araştırmanın mümkün olduğu pozitivist varsayımları kendisine uyarlamıştır.

Özetle, davranışsal dönem içinde siyasal davranış, kamuoyu, baskı grupları ve siyasal sistem kavramları, en etkin siyaset bilimi metinlerinin sayfa ve başlıklarını doldurmaya başlamıştır. Üstelik siyaset bilimciler bu kavramlarla, Birleşik Devletler'deki mevcut gelişmelerle, Batı'nın liberal demokrasileri kadar Doğu'daki komünizm etkilerini de açıklamaya çalışmışlardır. Bu çalışmalar, önemli entelektüel çeşitlilik ve konu, teori ile siyaset bilimi yöntemleri üzerine yeni tartışmalar yaratmıştır. Sistem teorisi, yapısal-işlevselcilik, halk iktidarı, çoğulculuk, oyun teorisi, ölçme teknikleri ve sayısal yöntemler değişik kitap ve dergilerde tartışılmıştır. En

önemli tartışma ise, diğerlerini kapsayan davranışsalcılık üzerine olmuştur. Bu durumda, davranışsal teori ve uygulamanın bu denli yükselmesinin arkasında yatan nedenlerden söz etmek yerinde olacaktır.

Şekil 7: Politika Bilimi Fakültesi, 1980-2010

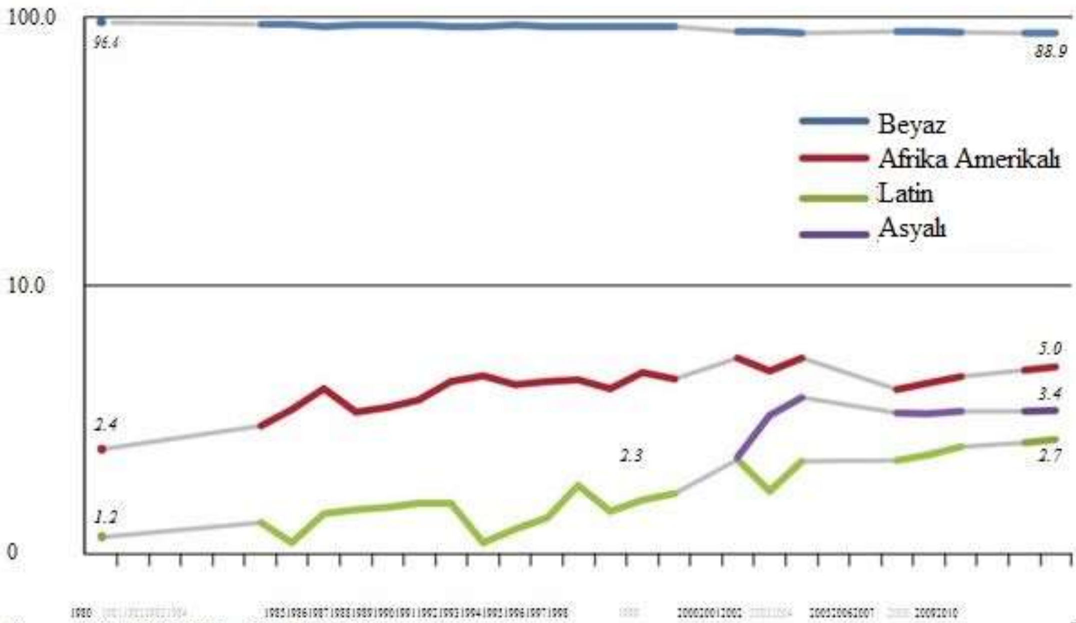
Toplam Politika Bilimi Fakültesi

Source: APSA 1980-2001; APSA 2002-2010.

Şekil 8: Politika Bilimi Fakültesi, 1980-2010

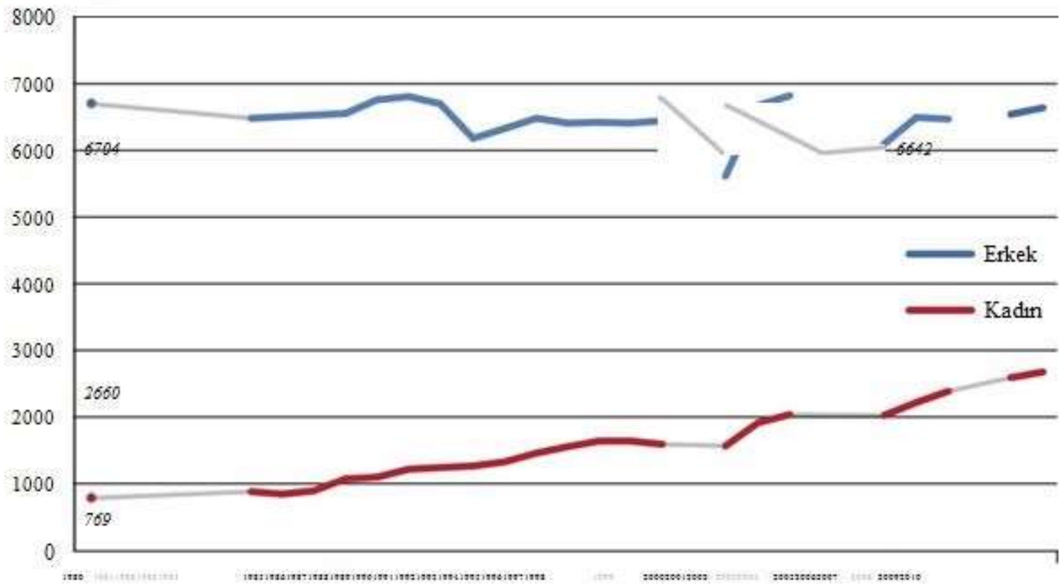
Toplam Fakülte'de Oranlar

Source: APSA 1980-2001; APSA 2002-2010.

Şekil 9: Fakülte'de Cinsiyet, 1980-2010

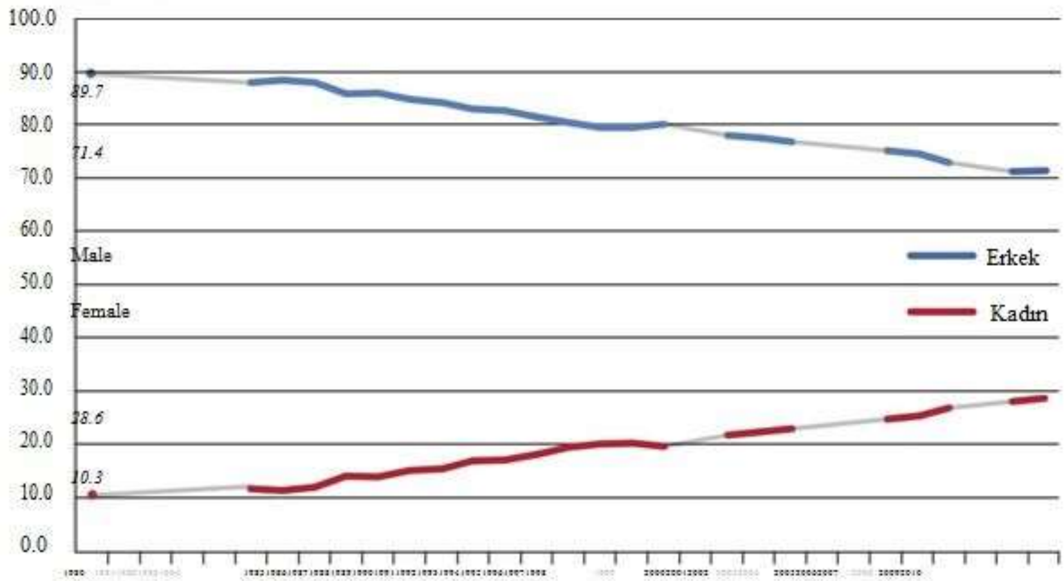
Toplam Fakülte

Source: APSA 1980-2001; APSA 2002-2010.

Şekil 10: Fakülte'de Cinsiyet, 1980-2010

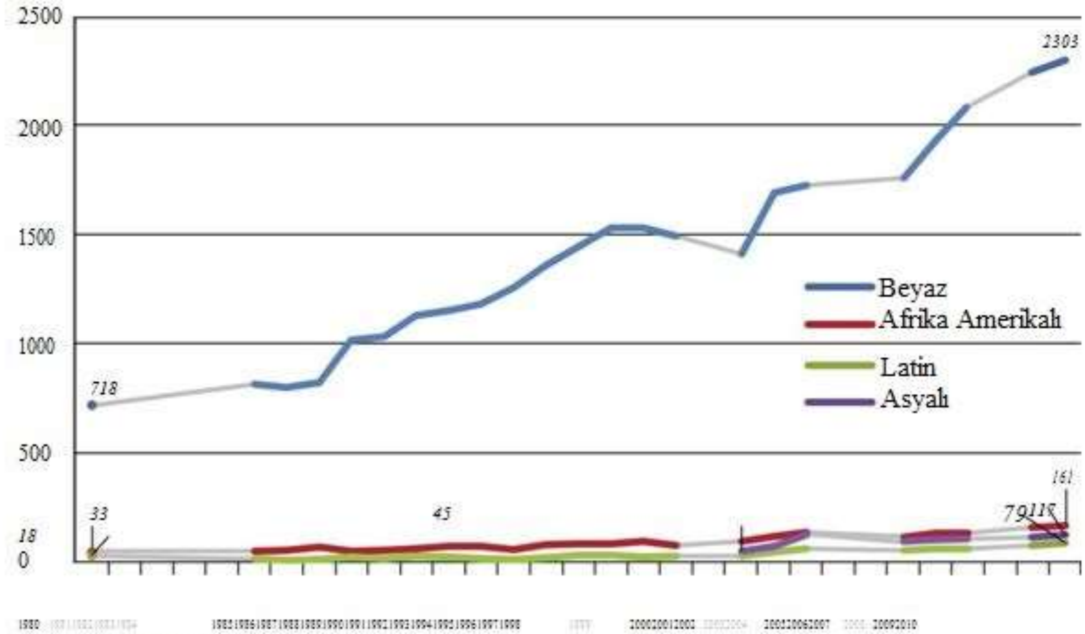
Toplam Fakültede Oranlar

Source: APSA 1980-2001; APSA 2002-2010.

Şekil 11: Irk ve Etnisiteye göre Kadın Kafültesi, 1980-2010

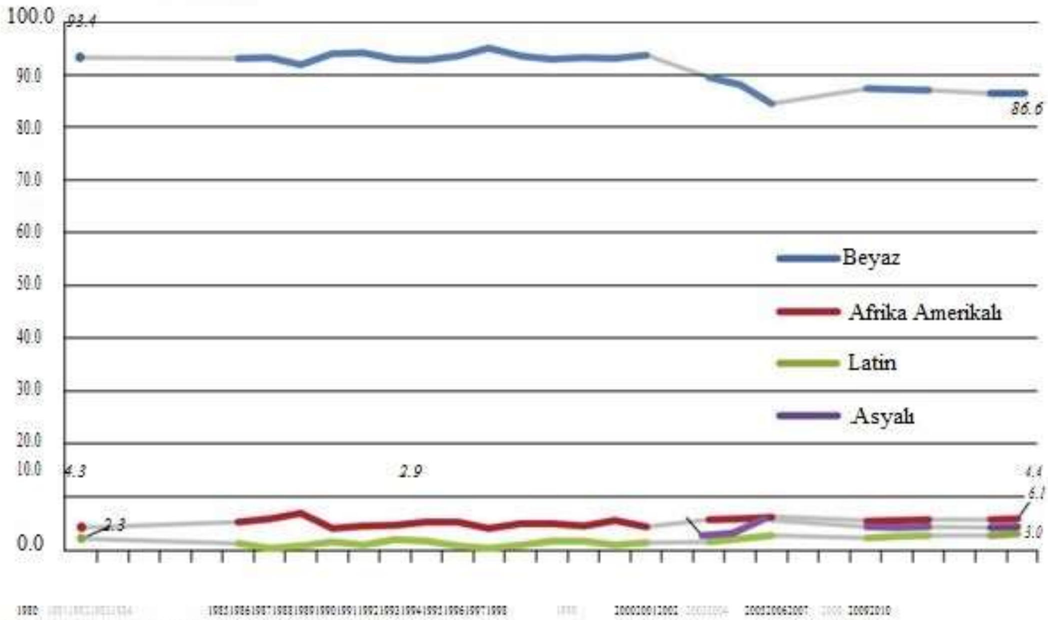
Toplam Kadın Fakültesi

Source: APSA 1980-2001; APSA 2002-2010.

Şekil 12: Irk ve Etnisiteye göre Kadın Fakültesi, 1980-2010

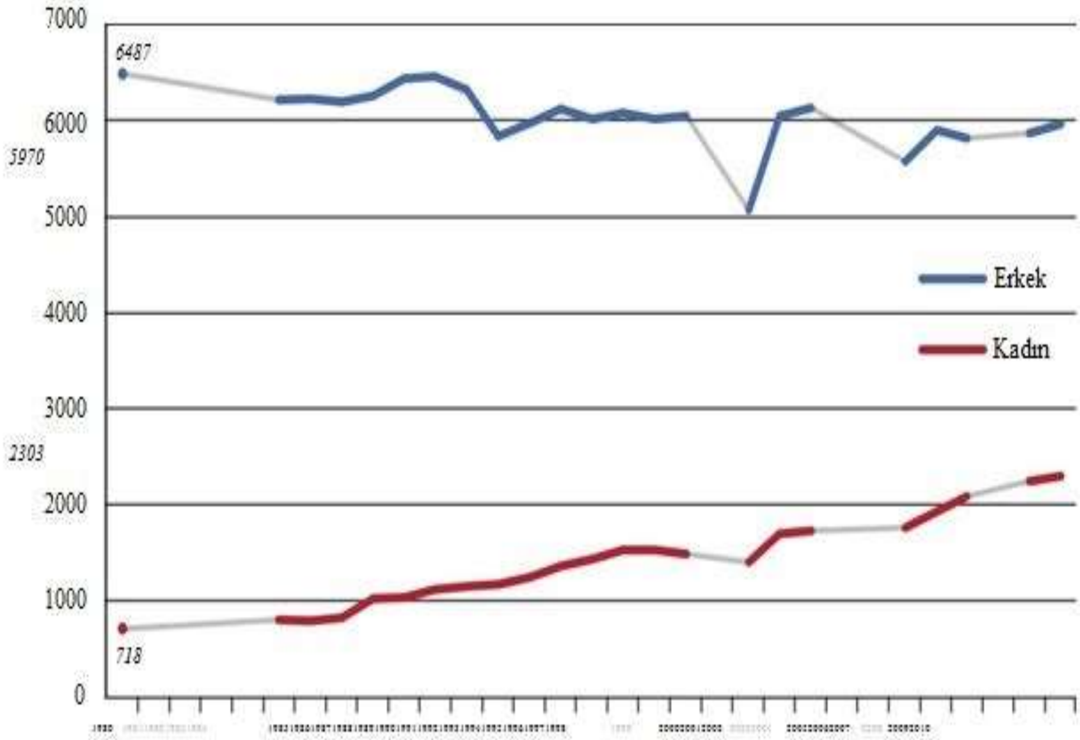
Toplam Kadın Fakültesi Oranları

Source: APSA 1980-2001; APSA 2002-2010.

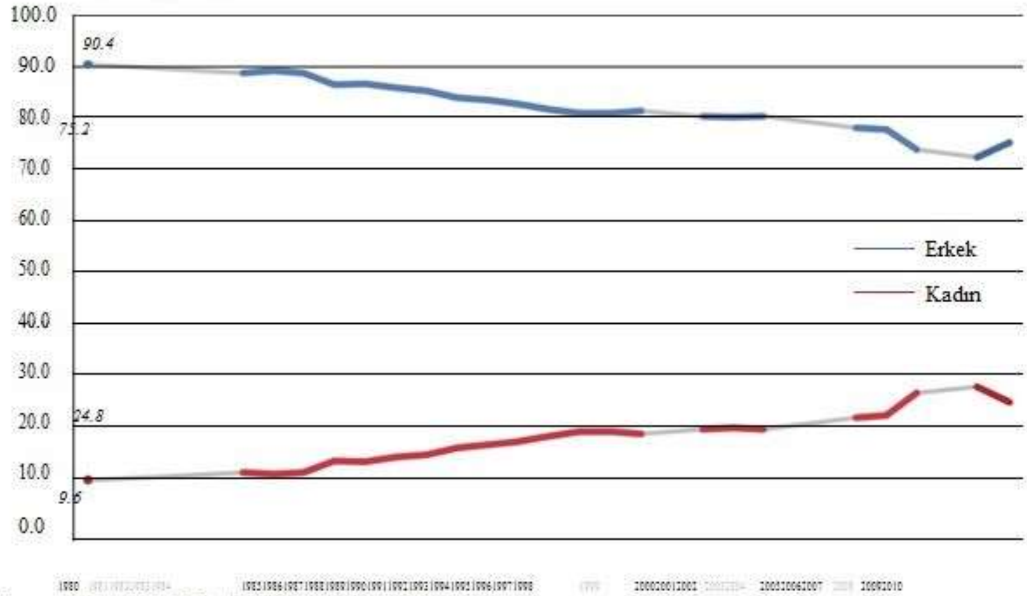
Şekil 13: Fakülte'de Beyazların Cinsiyeti, 1980-2010

Toplam Beyaz Fakülteleri

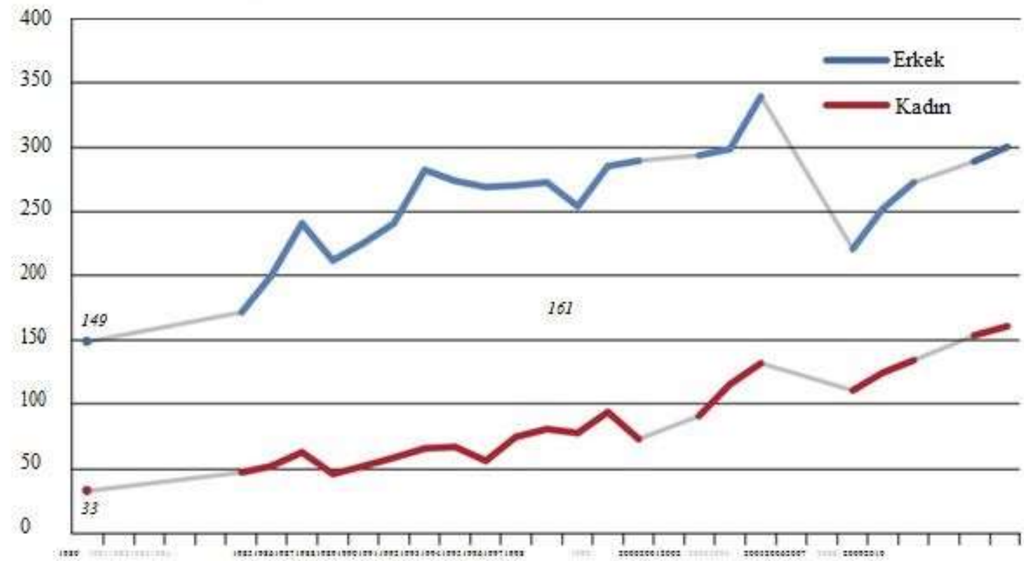
Source: APSA 1980-2001; APSA 2002-2010.

Şekil 14: Fakülte'de Beyazların Cinsiyeti, 1980-2010
Toplam Beyaz Fakülte Oranı

Source: APSA 1980-2001; APSA 2002-2010.

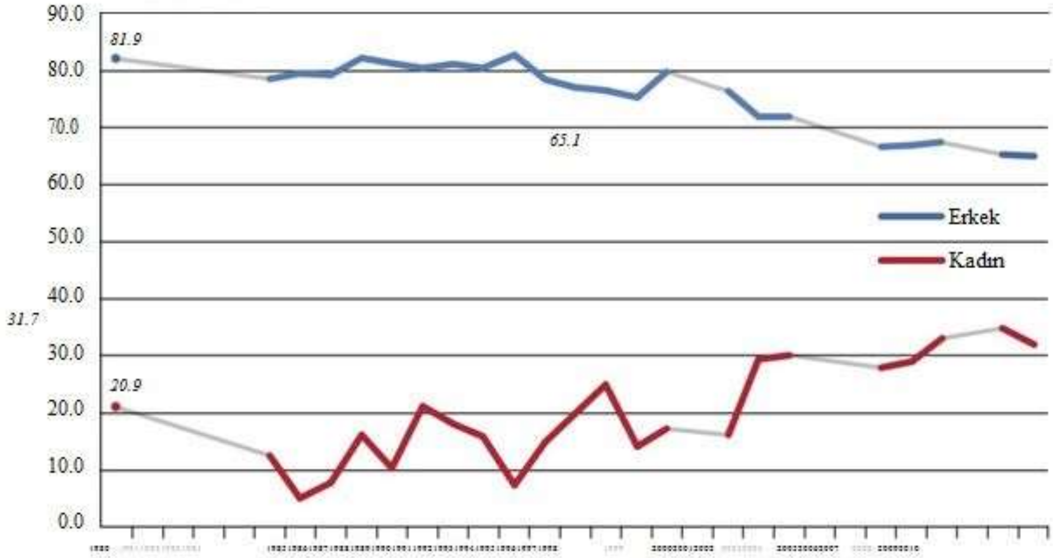
Şekil 15: Afrika Amerikalı Fakülteler'de Cinsiyet, 1980-2010
Toplam Beyaz Fakülte Oranı

Source: APSA 1980-2001; APSA 2002-2010.

Şekil 16: Afrika Amerikalı Fakültelerde Cinsiyet, 1980-2010

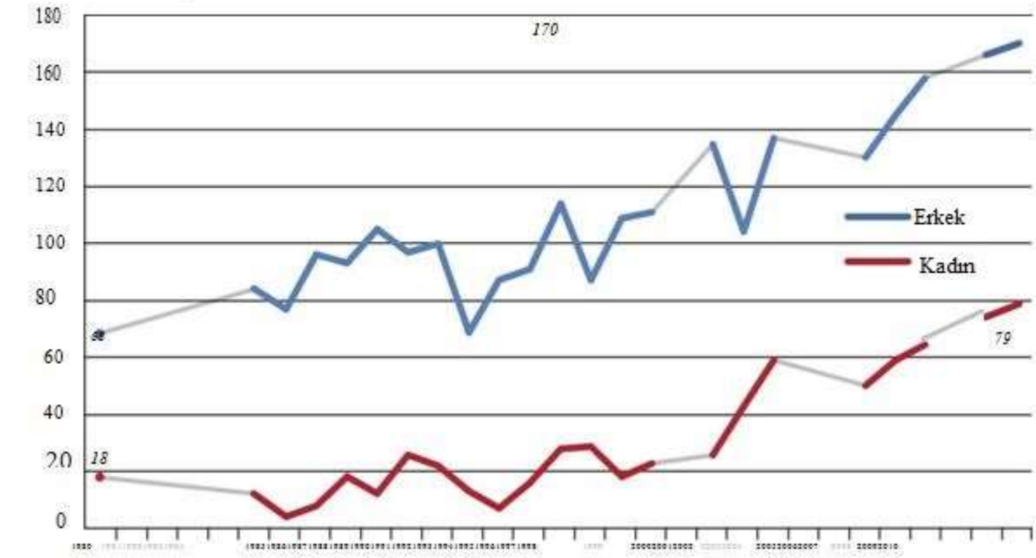
Toplam Afrika Amerikalı Fakültelerin Oranı

Source: APSA 1980-2001; APSA 2002-2010.

Şekil 17: Latin Fakültelerde Cinsiyet, 1980-2010

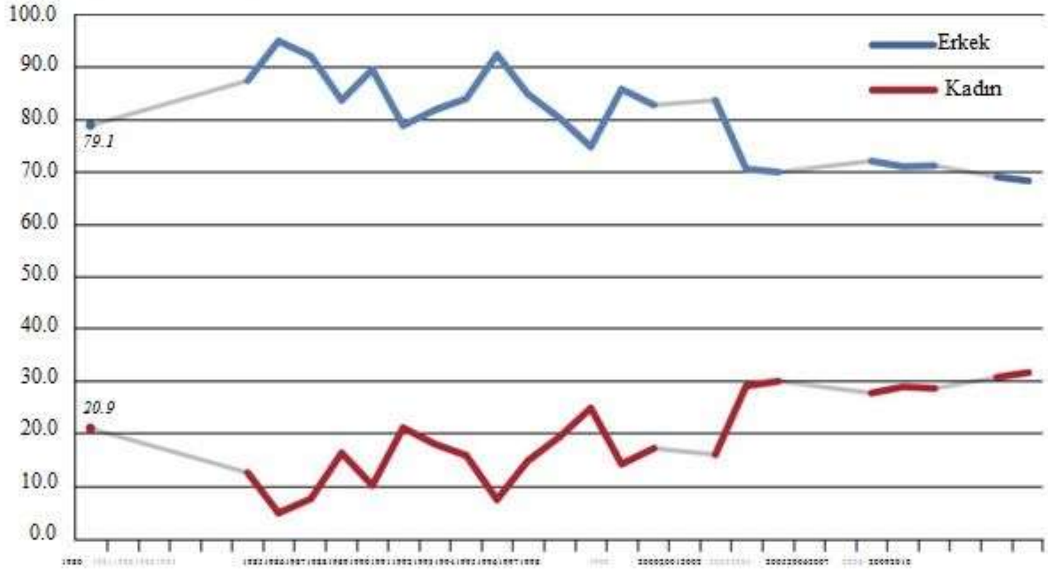
Toplam Latin Fakültesi

Source: APSA 1980-2001; APSA 2002-2010.

Şekil 18: Latin Fakülteler'de Cinsiyet, 1980-2010

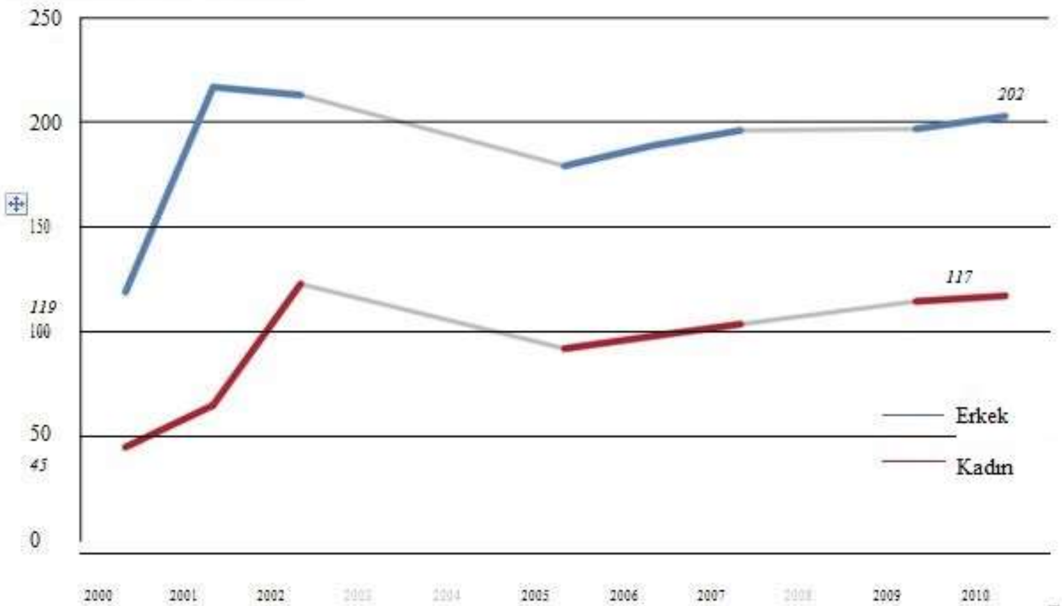
Toplam Latin Fakültelerin Oranı

Source: APSA 1980-2001; APSA 2002-2010.

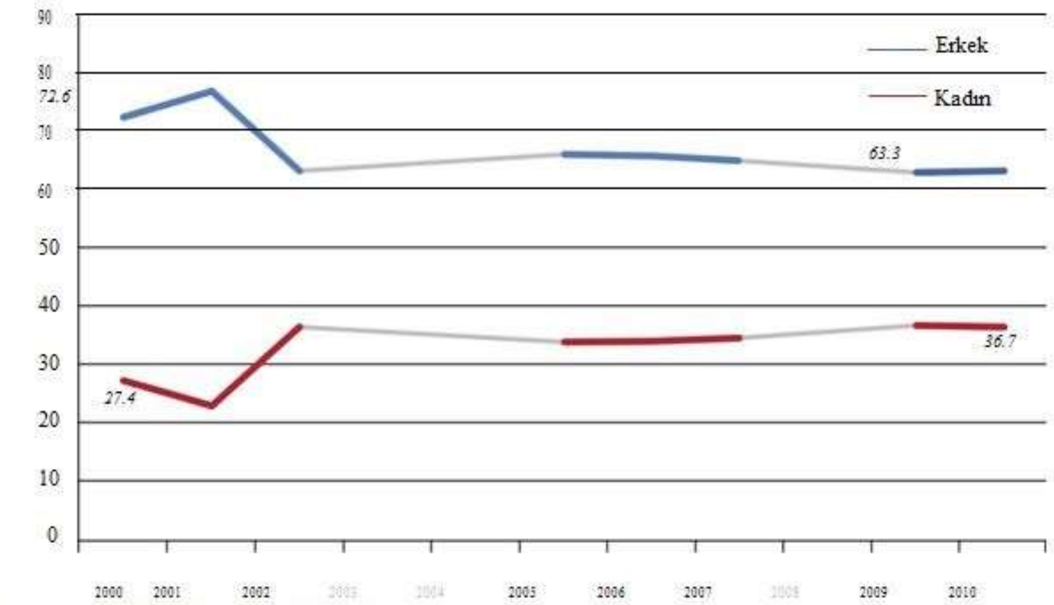
Şekil 19: Asyalı Fakültelerin Cinsiyeti, 1980-2010

Toplam Asyalı Fakülte Oranı

Source: APSA 2000-2002; APSA 2005-2010.

Şekil 20: Asyalı Fakülteler'de Cinsiyet, 1980-2010
Toplam Asyalı Fakültelerin Oranı

Source: APSA 2000-2002; APSA 2005-2010.

Davranışsal 'Devrim'in Hızlı Yükselişi ve Nedenleri

Siyasal sistemin işleyişini çözümleyebilmek bilimselliğin temel kıstası haline gelince, "iyi toplum", "adaletli toplum" gibi düşünceler bilimsel açıdan anlamsızlaşmıştır. İşleyişi ve var olan düzeni çözümleyip sürdürebilmek için azgelişmiş ülkelerin "geliştirilmesi" de önemli olmuştur. Davranışsal dönemin hızlı yükselişinin ardında bu gerçekleri aramak gerekmektedir. Robert Dahl, davranışsal dönemin hızlı yükselişini birbiri ile bağlantılı birçok faktöre bağlamıştır:

Bunların başında Dahl'a göre siyaset bilimci, Charles E. Merriam gelmektedir. 1925'de Amerikan Siyaset Bilimi Derneği başkanlığı sırasında Merriam, siyaset biliminde biçimsel yaklaşımdan farklı başka yaklaşımların dikkate alınıp, siyasal davranışın araştırmanın temel objelerinden sayılabileceğini kabul etmiştir. Ardından gelen on yılda, Merriam'ın liderliğinde Chicago Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü, davranışsal yaklaşım olarak adlandırılacak yaklaşımın merkezi haline gelmiştir. Bu yaklaşımı daha sonra Amerikan Siyaset bilimi ile tanıştırmada lider olacak akademisyenler, o dönemde üniversitede öğretim üyesi ya da lisansüstü öğrencisidir. Örneğin, Lasswell öğretim üyesi, V.O. Key, JR., David Truman, Herbert Simon ve Gabriel A. Almond ise, II. Dünya Savaşı'ndan önce Merriam'ın lisansüstü öğrencisiydi. "Chiago Okulu" toplu etkisi ile bireysel bir araştırmacıdan daha güçlü bir etki yaratmıştır. Almond'a göre, davranışsal devrim Chicago Üniversitesi tarafından, iki savaş arası dönemde anayasalar ve kurumsal yapılar çalışmaya boğulmuş disipline yeni bir yaşam getirmiştir. Charles Merriam, Harold Gosnell, Quincy Wright ve Harold Lasswell, diğer sosyal bilimlerin kavram ve metotlarını kullanarak disiplinin odağını dinamik süreçlere, iktidarın rolüne kaydırmışlardır.

Davranışsal dönemin hakim olmasında Dahl'ın belirttiği diğer bir faktör, Savaş'ın etkilerinden bağımsız olarak Amerikan sosyal bilimi üzerinde birikimli bir etkiye sahip olan Sosyal Bilimler Araştırma Konseyi'nin (*Social Science Research Council*-SSRC) gücüdür. Konseydeki önder ruh, farklılaşmış özgün bir siyaset bilimcisi, E.Pendleton Herring olmuştur. 1948'deki başkanlığından önceki çalışmalarında Dahl'a göre, araştırmayı kütüphanenin sınırlarına hapsetmemek için çabalamış ve siyaset ve yönetim üzerinde birey ve grup etkilerine dikkat çekmiştir. Herring, 1940'ların ortasında, Konsey'de siyasal davranış üzerine komisyon oluşumunda etkili olmuştur. 1944-45'deki SSRC'nin yıllık raporunda, Siyasal Davranış Komisyonu'nun kurulması kararlaştırılmış ve gerekçesini, siyasal davranış çalışmasında bir yeni yaklaşım geliştirilebilmeyi araştırmak oluşturmuştur. Bu yaklaşımın amacı, vatandaş, yönetici ve yasa koyucu olarak bireylerin arasındaki siyasal ilişkileri hipotezler ile formüle eden ve bu hipotezleri test eden disiplinler oluşturmak ya da disiplinleri bu şekilde dönüştürmektir.

1945'de bahsi geçtiği gibi, Herring'in başkan olduğu siyasal davranış üzerine bir komite kurulmuştur. 1949"da Konsey, Michigan Üniversitesi Siyaset Bilimi bölümü ve onun Sosyal Araştırma Enstitüsü için Ann Arbor'da siyasal davranış üzerine bir haftalık konferans düzenlemiştir. Bölgesel politika, oy verme davranışı, siyasal tutumlar, gruplar ve metodolojik sorunlar ile ilgili konular terimin çeşitli anlamlarını açığa çıkarmıştır. 1949'un sonlarına doğru, Komiteye V.O.Key, Jr., başkan olarak atanmıştır. 1950'de Komite, görevini "teorinin gelişimi ve siyasal süreç üzerindeki sosyal bilim araştırmalarının daha etkili olması için yöntemlerin ilerlemesi" olarak tanımlamıştır. Davranışçı yaklaşımın gelişiminde aktif bir güdüleyici olmuştur ve sonraki yıllarda Truman'ın başkanlığında araştırma ödülleri almıştır. Dahl'ın belirttiği bu faktör, akademik yazın ve kuruluşların oluşturduğu kurumsal pratiklerin bilimsel ve epistemolojik gelişmeler üzerinde kurduğu egemenliği gözler önüne sermektedir. Kısacası kurumsallık ölçütü ideolojik gösterge olarak karşımıza çıkmaktadır.

Dahl'ın belirttiği diğer bir faktör ise, yukarıda da belirtilen ölçme tekniklerinin gelişimi ile ilgilidir. Dahl, gelişen tekniklerin siyasal tercih ve tutumlarda özellikle seçmen davranışı çalışmalarındaki etkisini vurgulamıştır. Disiplinin geleneksel yöntem ve tarzları ile yetinmeyen siyaset bilimcilere, yeni oy verme çalışmaları ile destek sunmuştur. Bazı noksanlarına karşın, oy verme çalışmaları siyaset bilimcilere diğer sosyal bilim alanlarında kullanılan istatistiksel analiz ve ölçme teknikleri gibi araçlar sağlamıştır. Böylelikle Dahl'a göre, insanların siyasal tercihlerini yaparken aslında nasıl davrandıklarını güvenilir genellemeler şeklinde sunmak konusunda, ölçme tekniklerindeki ilerlemeler aracılığı ile "biçimsel" olarak daha ileriye gidilmiştir. Ancak makrososyolojik kavramların Üçüncü Dünya'nın çoğu sosyo-ekonomik gerçekliğini gizlediğini kabul etmeliyiz. Örneğin, istatistik ve verilerin bir araya getirilmesi veya daha küçük birimler düzeyinde yer alan siyasal, sosyal ve ekonomik faaliyetleri göz ardı ederek yalnızca ulus ve hatta bölge düzeyine odaklanılması gelişme teorisinin başarısızlığını gizleyebilmiştir. Bilim ve ideloji ayrımı, davranışsal yaklaşım aracılığıyla, toplumsal ve siyasal koşulların üstünün örtülmesine yol açarak, siyasal gelişme kavrayışının ideolojik inşa sürecinin bir parçası haline getirmiştir.

Son olarak Dahl'a göre, Amerikan kurumlarının etkisi çok önemlidir. Büyük kuruluşlar, özellikle Carnegie, Rockefeller ve daha yakınlarda Ford Vakfı'nın, akademik araştırmalarda muazzam mali katkıları ve rekabet eden öneriler arasındaki tercihleri, akademik camiada önemli bir etki göstermiştir. Kurum politikası ve akademik araştırmadaki güncel eğilimler arasındaki

ilişki, yüzeysel genellemeler için çok karmaşıktır. Karakteristik olarak davranışsal araştırma, kütüphanedeki bireysel araştırmacının ihtiyacından daha fazla maliyet içermiştir. Özellikle başkanlık seçimlerindeki oy verme çalışmaları çok yüksek maliyetlere sahiptir. Dolayısıyla II. Dünya Savaşı sonrası dönemde, bu kurumlar sosyal bilimler içinde önemli eğilimleri yansıtmışlardır. Örneğin Rockefeller Kurumu, Lazarsfeld, Berelson ve Gaudet tarafından yapılan 1940 başkanlık seçimleri için oy verme çalışmasında mali açıdan öncü olmuştur. O dönemin en yeni ve en zengin kurumlarından olan Ford Vakfı'nın kısa süreli davranışsal bilimler programı, davranışsal bilimler kavrayışının kullanım ve kabul edilebilirliği üzerinde sosyal bilimlerin kendisinden bile daha etkili olmuştur. Böylece yönetim organları kendi adını kullanmadan kurumlar üzerinden etkisini sürdürerek, bilimsel alana hükmedebilmiştir. Bu durum akademik kuruluşlar, vakıf ve kurumların oluşturduğu bilimsel paradigmanın ideolojik işlevselliğini bir kez daha karşımıza çıkarmıştır. Şöyle ki, bu paradigmanın jargonunu paylaşmayanların paradigma dışı ya da bilim dışı olarak ilan edilmeleri kaçınılmaz olmaktadır ve bu yaklaşım da bilim ve ideoloji mutlak karşıtlığını beslemektedir.

Diğer bir kurumsal ölçüt, siyaset biliminde davranışsal yaklaşımın hızlı yükselişinin üniversiteleri doğrudan etkilemesidir. Amerika'da, o dönemde çoğu siyaset bilimi bölümleri, lisans ve lisansüstü öğrencilerine siyasal davranış dersleri vermiştir. Michigan Üniversitesi'nde siyasal davranış, yalnızca bir ders değil lisansüstü öğrenciler için siyasal teori, kamu yönetimi gibi geleneksel alanlarla paralel bir çalışma alanına dönüşmüştür. Tarihsel olarak davranışsal yaklaşım, siyaset bilimi içinde bir karşı duruş hareketi olarak gözükmektedir. Siyaset bilimciler içinde siyasal davranış ya da davranışsal yaklaşımı benimseyenlerin, geleneksel siyaset bilimi içinde tarihsel, felsefi ve biçimsel-kurumsal yaklaşımlara karşı koyduklarından söz etmiştik. Çünkü davranışsalcı siyaset bilimciler mevcut olan ve geliştirilecek yöntemlerle, "siyaset bilimine siyasal olayların kontrollü olarak gözlemlenmesini sağlayan ampirik teoriler kazandırabilir" düşüncesini benimsemişlerdir. Böyle bir anlayış, ideolojiden tamamen arınmış bilimsel bir düşünce midir?

Davranışsal "Devrim" ve İdeoloji

Yukarıdaki soruya olumlu bir yanıt vermek güçtür. Nedeni ise davranışsal yaklaşımın sahip olduğu ideolojik boyuttur. Lowi'nin belirttiği gibi, Amerikan siyaset biliminin kendisi siyasal bir olgudur ve böyle olduğu için devletin bir ürünüdür. Her rejim kendisi ile uyumlu bir siyaset üretmek eğilimindedir. Bu nedenle, her rejim kendisi ile uyumlu siyaset bilimi de üretmek eğilimindedir.Dolayısıyla, bir toplumda sosyal bilimciler hükümet ile ilişkilerini çalışma ortaklığı ya da işbirliği olarak görürlerse, eleştirelliğe engel olmak için hükümetin baskı yapmaya ya da sosyal bilimcileri satın almaya ihtiyacı kalmaz. Packenham'a göre, bu ortaklık, Amerikan siyaseti içinde araştırmacılar ve kamu yöneticilerinin liberal temel değerleri paylaşmasıyla gerçekleşir ve böylelikle ideolojik zıtlıklar baştan dışarıda bırakılmış olur. Aslında CIA, sosyal bilimciler, Dışişleri Bakanlığı arasında yalnızca uyum değil aynı zamanda zıtlık ve anlaşmazlıklar da vardır. Her şeye rağmen bu kurum ve kişileri bir arada tutan şey, aynı dünya görüşüne sahip olmalarıdır. Amerika'nın ulusal çıkarlarının olumlu ve aydınlanmış olduğu şeklinde özetlenebilecek bu dünya görüşü, gerçekte iktidarın oluşturduğu baskı ve zor kullanma gücünün liberal gelenek yolu ile mistifikasyonudur. Diğer bir deyişle tüm dünya görüşlerine eşit mesafede olması gereken liberal gelenek, Amerikan ulusal çıkarlarının üstünlüğünü gizlemek için araçsallaşmıştır.

Liberal geleneğin, teorisyenlerin eleştirel değerlendirmelerini bu şekilde engellediği kabul edilirse davranışsal yaklaşımın Birleşik Devletler'de niçin böyle bir kabul gördüğünü ve muhafazakar ideolojiyi beslediğini anlamak daha kolay olabilir. Davranışsal bilim, değerden bağımsız teoriler ve ampirik olarak temellenmiş politika*(policy)* bilimlerinin objektif olarak oluşturulabileceği hakkındaki iyimserliği ile muhafazakar ideolojinin üstünü örtmüştür. Çünkü olguların yalnızca tanımı ve analizi ile ilgilenmek, bu olguların daha geniş bir bağlamda ele alınmasına engel olmuştur. Böylelikle ampirik siyaset bilimi desteğini araştırdığı olgusal şartların sürdürülmesine izin vermiş ve toplumsal muhafazakarlığın ideolojisini devam ettirmiştir. Davranışsal araştırmanın kalbini oluşturan soyutlama ve analiz, siyasetin gerçekliklerinin gizlenmesine hizmet etmiştir. Ampirik ve objektif teori üzerinden yapılan katı bilimsellik vurgusu, gerçekte son derece ideolojik olan bir güvenlik subabı işlevi görmüştür. Oysa bilim ve ideoloji birbirinden zorunlu ve mutlak olarak ayrılması gereken bilme biçimleri değildir. İdeoloji toplumsal koşulları örtbas etme işlevi edindiği, üstelik bunu da bilim yoluyla gerçekleştirdiği anda olumsuz bir işlev kazanmış olur. Diğer bir deyişle davranışsal yaklaşım ideolojiyi bilimden "temizlemeye" çalışarak bilimsel ve nesnel olmaya çalıştıkça, yanılsama veya çarpıtma anlamındaki olumsuz ideolojiye bulaşmıştır.

Easton, davranışsal yaklaşımı eleştiren ama Amerikan siyaset biliminin içinde yer alan bir araştırmacı olarak, nesnel, tarafsız ve değerlerden bağımsız bir araştırmanın Soğuk Savaş, özellikle Kore Savaşı döneminde Senator Joseph McCarthy'nin başlattığı psikolojik ve meşru terör döneminde, araştırmacılar için koruyucu bir duruşu temsil ettiğini savunmuştur. Çünkü böyle bir duruş, siyasal çekişmenin tehlikelerinden korunmak için entelektüel bir zemin oluşturmuştur. Easton'un siyasal çekişmelerden korunmak tehlikesi ile kastettiği, toplumsal koşulların yalnızca olgusal olarak incelenmesi; eleştirel bir değerlendirmeden toplumsal çelişkileri ortaya çıkarabilir korkusuyla uzakta durulması olmuştur. Easton'un bahsettiği ideolojik parametre, olgu-değer ayrımının yarattığı bilimsel nesnellik vurgusunun eleştirel düşünceyi yok etmesinin bir sonucudur.

Bu koşullar altında dahi eleştirel olmayı sürdüren araştırmacılar ise, tali konularda kusur bulunarak suçlanmıştır. Böylelikle gerçek pratik sorunlarla ilgilenmeleri engellenmiştir. Ancak eleştirel olup olmama ya da sosyal bilimciler üzerindeki kısıtlamayı belirleyen asıl sebep, yönetimin baskısı, mali kriz veya davranışsalcılığın kurallarından ziyade, aslında bunları çevreleyen liberal geleneğin ustaca kısıtlamaları olmuştur. Bu yargının tüm Amerikan siyaset bilimcileri için genel olarak geçerli olup olmadığı tartışılabilir bir konu olsa da, siyasal gelişme teorisyenleri üzerinde dikkate değer bir etkisi bulunduğu açıktır. Bu anlayış Packenham'ın davranışsal yaklaşımın gelişimi üzerinde daha geniş etkinin liberal gelenek tarafından belirlendiği görüşü ile aynı doğrultudadır.

II. Dünya Savaşı sonrası, refah devleti anlayışının yarattığı göreli zenginlik durumu davranışsalcılığın sürdürülmesine katkı sağlamıştır. Devlet iktidarının meşruluğu tüm dünyada, toplumun bütün kesimleri için istihdam, sosyal sigorta, yeterli ücret gibi sosyal politikalar uygulanmasına ya da kısaca herkese asgari bir yaşam düzeyi sağlamasına bağlı hale gelmiştir. Sağlanan göreli refah, 1950 ve 60'ların muhafazakarlığı ile birleşince ideolojinin sonuna gelindiği hakim bakış açısı olmuştur. Bu dönemde eleştirel sosyal düşünce ve ideolojik zıtlıkların tüm görünümleri kaybolmuştur ya da kaybettirilmiştir. 1950'ler ve 1960'ların ilk yarısı, hem entelektüel hem de popüler kültür analizleri açısından 1990'larda gündeme gelen

tarihin sonu tezlerinden dahi daha hegemonik olan bir tarihsel uzlaşma ve altın çağ ideolojisinin egemenliğine tanık olmuştur. Göreli refah durumu, iktidar yapısı ve sınıfsal ilişkilerin yarattığı çelişkilerin geçici iyileştirmeler yolu ile örtbas edilmesini sağlayarak bir ideolojik inşa oluşturmuştur.

İdeolojinin sonu gelmediği gibi ideolojilerin sonu düşüncesinin kendisi ideolojik çekişmeleri gizleyerek bir ideoloji haline dönüşmüştür. Liberal-muhafazakar ideoloji hegemonik olduğu ve karşı konulamadığı için sona ermiş gözükmüştür. Bu durum, 1960'ların sonunda siyahların sivil haklar hareketinin yükselmesi ile değişmiştir. Fakat bu dönemden önce, çekişen ideolojiler çekilmiş veya gizlenmiştir. Davranışsal "devrim", sosyal bilimciler tarafından toplumsal bir bakış açısı ile toplumsal sorumluluktan uzaklaşma olarak yorumlanacağı gibi, bilim bakış açısı ile sosyal içerikten bağımsız rahat bir nefes alma olarak yorumlanabilmiştir. Değerlerden bağımsız olmayı, siyasetsizleştirilmiş siyaset veya Amerikan liberalizminin değer yüklü varsayımları olarak eleştirilenler de olmuştur. Yükselen eleştiriler Amerikan siyaset biliminin hegemonyası eşliğinde yürütülen ideolojinin sonu düşüncesi ile bastırılmaya çalışılmıştır. Kanımızca siyaset bilimi açısından bu durum eleştirellikten ve siyasal alandan uzaklaşma olarak değerlendirilebilir. Çalışmamız açısından irdelendiğinde, davranışsal aşama bilimsel hegemonyaya sahip olduktan sonra, toplumsal alanın da olgusal ve ampirik bilimsel algı içinde açıklanması hiç zor olmayacaktır. Eleştirel olabilecek her türlü düşüncenin ampirik ve olgusal düzenlilikler içinde yer alması mümkün gözükmemektedir. Bu düşünceler, olsa olsa bilime savaş açan ve sonunun geldiği yine davranışsal bilimin gerekçeleri ile ortaya konan ideolojilerin - başta sosyalizm ve komünizm olmak üzere - son direniş çabalarıdır. Amerikan sosyal bilimi alanındaki hegemonya, etkinliğini ölçme teknikleri, istatistiksel yöntemlerin kullanımı gibi teknik yollarla sağlayamazsa, başvuracağı seçenek hegemonyanın diğer yönü olan baskının sosyal bilimcilere, akademik kurumlara uygulanmasıdır. Davranışsal devrimin bilimsel hegemonyası toplumsal ve siyasal alandaki düzenin sürdürülmesine destek olduğu gibi Üçüncü Dünya gerçeklerini ve dolayısıyla siyasal gelişme kavrayışını araştırmada temel başvuru kaynağı olmuştur.

Modernleşme Kuramı ve Siyasal Gelişme

Amerikan siyaset bilimi içinde siyasal gelişme yaklaşımı için kullanılan metodolojik ve epistemolojik veriler, özünde aynı bilimsel paradigma içinde kök salmıştır. Gelişme literatürünün diğer alanları gibi, siyasal gelişme alanı da gelişmekte olan ya da gelişmemiş ülkeleri modernleşme kuramı çerçevesinde algılamış ve modernleşme kuramı siyasal gelişme ya da değişme süreçlerini çözümlemede kullanılan analitik bir çerçeve haline gelmiştir. Modernleşmenin siyasal boyutunu içeren öğeler, siyasal gelişmenin yönünü tayin etmiştir. Köker'e göre, modern toplum soyutlamasının siyasal boyutu çoğulculuk, katılmacılık ve otoritenin rasyonelleşmesi gibi özelliklere sahiptir. Özünde siyasal modernlik, Batı toplumlarında var olan anayasal, liberal demokrasi olarak anlaşılmaktadır. Siyasal gelişmenin siyasal modernleşme olarak anlaşılması, siyasal modernleşmenin de siyasal demokrasiye doğru ilerleme olarak kavranması, modernliğin siyasal boyutunun liberal demokrasi olarak soyutlandığını göstermektedir. Modernleşme kuramının siyasal boyutunun, bir analiz aracı olarak kullanılmasının örneğine siyasal gelişme literatüründe yaygın olarak rastlamak mümkündür.

İlk örneği, karşılaştırmalı siyaset bilimi ve siyasal gelişme alanının önde gelen isimlerinden Almond'dan vermek uygun düşecektir. Coleman ile birlikte hazırladığı *The Politics of Developing Areas* adlı kitabın ilk kısmında Almond, siyasal yapının çok işlevliğine değinirken, pek çok yerde Batılı modern siyasal toplum ile siyasal yapının gelişmiş olduğu toplumu birbirinin yerine kullanabilmiştir. Almond, 1960 yılından önceki son 40-50 yılın siyaset bilimi literatürü tarandığında en büyük başarısının "modern siyasal kurumların çok işlevliliğini" göstermesi olduğunu belirtmiştir. Modern demokratik siyasal sistemleri yaratacak özellikler olarak saydığı parti sistemleri, bürokrasi, kitle iletişim araçları arasındaki ilişkiler Almond tarafından aynı zamanda, siyasal bakımdan gelişmişlik ölçütleri olarak da kullanılmıştır.

Benzer olarak Pye, siyasal gelişme literatürünün çoğunun modernleşme ile ilişkili bir biçimde, belli bir dereceye kadar toplumların geleneksel, geçiş, ve modern olmak üzere üç temel kategori içinde sınıflandırmasını içerdiğini belirtir. Pye'a göre, bu kategorilerden ilki ve sonuncusu dengedeki devletleri tanımlar. Bu devletler, göreli olarak daha istikrarlıdırlar. Çoğu Üçüncü Dünya ülkesini kapsayan geçiş kategorisi ise daha geçici, istikrarsız ve tam olarak gelişmemiştir. Fakat geleneksel toplumlar, dinamik modern toplumların karşılaştığı gelişme sendromu adı verilen eşitlik, kapasite ve farklılaşma isteğinin kaçınılmaz baskılarına maruz kalırlar. Pye, bu ifadelerinde modern toplum ve gelişme arasında doğrudan bir ilişki kurmuştur. Dolayısıyla modernleşme ve gelişme birlikte düşünülmesi gereken, hatta birbirinin yerini alabilen süreçler haline gelmiştir.

Bir diğer Amerikan siyaset bilimcisi James Coleman'a göre, siyasal modernliğin başlıca unsurlarından birisi yarışmacılıktır. Dolayısıyla Anglo-Amerikan devletleri, modern siyasal sistem modeline en çok yaklaşan rejimlerdir. Modern siyasal sistem modeli olarak görülen ülkelerin, siyasal gelişmeyi temsil eden ülkeler olduğu akıldan çıkarılmamalıdır. Çünkü Almond ve Verba'nın çalışması başta olmak üzere pek çok çalışmada, siyasal olarak gelişmemiş toplumların siyasal kültürü tabi olma kültürüdür ve yarışmacılık söz konusu değildir. Bu yaklaşım içinde de, siyasal modernleşme ve siyasal gelişme, aynı anlamı ifade eder şekilde kullanılmıştır. Başka bir örnek olarak Deutsch, siyasal gelişme ile toplumsal hareketlilik arasındaki ilişkiyi çözümlediği makalesinde, geleneksel olandan modern yaşam şekillerine doğru geçişle ortaya çıkan toplumsal hareketliliğin toplumsal değişme süreçleri ile siyasal değişimler arasında kurduğu yakınlığı dile getirmiştir. Ona göre, toplumsal hareketlilik ve artan siyasal katılma hükümetin ilgi ve kabiliyetlerini artırmıştır. Okur-yazarlık oranında, kentleşmede, kitle haberleşme araçları alıcılığında, sanayileşmede ve kişi başına düşen milli gelirde meydana gelen artışlar, halkın siyasal bakımdan önemli tabakalarını genişletir ve kamu hizmeti isteklerini çoğaltır; böylece de, hükümet kabiliyetlerinin artmasına, elitin genişlemesine, siyasal katılmanın artmasına ve ilginin yöresel düzeyden ulusal düzeye kaymasına neden olur. İlginin yöresel düzeyden ulusal düzeye kayması, tabi olma kültüründen uzaklaşmayı da kasteder ki; bu siyasal olarak gelişmiş toplumlara özgü bir durumdur. Deutsch, siyasal gelişme ve modernleşmeyi birbirinin yerine olmasa da birbiri ile iç içe geçmiş kavramlar olarak kullanmıştır. Siyasal modernleşme ve siyasal gelişme arasındaki yoğun ilişki gösteren bu tür örnekler çoğaltılabilir. Ayrıca Packenham'ın siyasal gelişmeyi üç tipe ayırarak ilk grubu siyasal gelişmeyi siyasal modernleşmeyle bir tutanlar olarak sınıflandırdığını hatırlatmak gerekir.

Modernleşme ve siyasal gelişme arasındaki bağlantının üzerinde duran yaygın anlayıştan farklı olarak Huntington, pek çok nedenle, siyasal gelişme ve modernleşme arasında doğrudan bir

ilişki kurulmaması gerektiğinin altını özellikle çizmiştir. Bu vurgusunda, gelişmekte olan toplumlara ilişkin yayınların pek çoğunun siyasal kurumlaşma yerine modernleşme süreci ve bu süreçle ilgili olan toplumsal hareketlilik ve artan siyasal katılma olguları üzerinde durmasını, başlangıç noktası almıştır. Huntington, bahsettiği yayınlardan farklı olarak, modernlik ve siyasal gelişme arasındaki ilişkiyi kurumlaşma ve toplumsal hareketlilik arasındaki çatışma açısından değerlendirmiştir. Ona göre, modernleşmenin siyasal boyutunu temsil eden hareketlilik ve artan katılım, siyasal kurumların aleyhine olmuş ve kurumların güçsüz düşmelerine yol açmıştır. Diğer bir deyişle, modernleşmenin toplumsal hareketlilik ve siyasal katılım boyutlarının eğer bu gelişmeleri kontrol altında tutabilecek siyasal kurumsallaşma gerçekleşmezse, siyasal istikrarsızlık, toplumsal yozlaşma ve en sonunda otoriter rejimlerle sonuçlanabileceğini örneklerle açıklamıştır. Bu yüzden, siyasal gelişmenin modernleşmeden ayrılması ve siyasal gelişmenin siyasal kurumların yöntemlerinin kurumlaşması şeklinde algılanması gerekliliğini önemle belirtmişir. Huntington, siyasal gelişme literatüründe ön planda tuttuğu düzen ve istikrar kaygısını, modernleşmeyle ilişkisi açısından yeniden üretmiştir.

Huntington'a göre, siyasal gelişme ile modernleşme arasında doğrudan ilişki kurulmasının doğuracağı olumsuz sonuçlardan bir diğeri ise, modernleşmenin karmaşıklığı ve genişliğine paralel olarak siyasal gelişme kavrayışının da karmaşık bir hal almasıdır. Siyasal gelişme literatürünü oluşturan yazarların bu nedenle, siyasal gelişmeyi açıklayan çok çeşitli ölçütler sunduğunu ve bu ölçütlerin hemen hepsinin modernleşme süreçleriyle ilgili olduğunu belirtmiştir. Bunları alt birimlere ayrılan ve üstte örnekleri verilen rasyonelleşme, ulusal bütünleşme, demokratikleşme, toplumsal hareketlilik ve katılma ana kategorileri olarak sıralamıştır. Ancak Huntington, bu ölçütlere dayalı olarak yapılan tanımların hepsinin aynı derecede meşru ya da keyfi olabileceğini vurgulayarak, kavrayışın tanımının karşılaştırmalı analizi mümkün kılacak bir uygulama alanına sahip olması gerektiğini belirtir.

Huntington'un bir başka eleştirisi, siyasal gelişme kavrayışının bir yandan modern ulusal devletlerle sınırlandırılırken, diğer yandan modernleşme sürecinin siyasal alanın her şeyini ve her yerini kapsayacak duruma gelmesidir. Huntington'a göre, bu durumda karşıt iki eğilimin her ikisine de siyasal gelişme etiketi yapıştırılabilmiştir. Üstelik gelişme tanımı ne kadar geniş tutulursa, gelişme o kadar kaçınılmaz bir durum ve her şeyi açıklayan ama hiçbir şeyi ayırt etmeyen her yerde hazır ve nazır bir ilk neden haline gelmiştir. Gelişme halindeki ülkelerde vuku bulan her şey -askeri darbe, etnik mücadele dahil olmak üzere- ilk bakışta ne kadar çelişik görünse de siyasal gelişmenin öğeleri arasına girmiştir. Dolayısıyla Huntington'a göre, siyasal gelişme kavrayışı analitik içeriğini kaybedip sadece coğrafi bir anlam kazanarak, Asya, Afrika ve Latin Amerika siyasal tarihiyle aynı anlama gelmeye başlamıştır.

Huntington'un değerlendirmesi, siyasal gelişmeyi doğal olarak modernleşme sürecinin etkisi altında, fakat ondan bağımsız bir şekilde düşünmenin bazı şeyler kaybettirse bile büyük kazançları olacağı yönündedir. Bu anlamdaki siyasal gelişme kavrayışı, gelişmeyi modernleşmenin esiri olmaktan kurtarır, sadece modern siyasal sistemlerin değil her çeşit siyasal sistemin analizinde kesin ve ölçüme elverişli şekillerde uygulanabilir. Huntington, siyasal gelişme kavrayışının Weberci ideal tip yaklaşımından uzaklaşarak, ampirik bir ölçüt olma niteliğini kaybetmesi endişesini taşımaktadır. Bartlett, modernleşmeden gelişmeye doğru geçişte en önemli görevin, gelişmiş olarak tanımlanan topluluklar aracılığıyla kategori ve karakteristiklerin araştırılması olduğunu ileri sürerken, tam da bu noktaya değinmektedir.

Bartlett'e göre, siyasal gelişme araştırmacıları daha iyi ya da daha kötü siyasal sistem sınıflandırması yapmadan ampirik değerlendirmelerle siyasal sistemlerin birbirinden yalnızca "farklı" olduğunu vurgular. Ancak Bartlett'e göre, bunun mümkün olmaması ve gelişmenin de teleolojik etkide kalması hallerinde "değişim" kavramı analitik ölçüt haline gelmiştir. Gerçekten hatırlanacağı gibi, Huntington siyasal gelişme kavramının yerine siyasal değişme kavramını, normatiflik içermemesi gibi benzer bir gerekçe ile tartışma gündemine taşımıştı. Bilim ve ideoloji ayrımını mutlaklaştırarak, bilimsel nesnellik ölçütüne gönderme yapan pozitivizm ve onun himayesindeki davranışsal yaklaşımın ürünleri, bu görünümlerle karşımıza çıkmaya devam etmiştir.

Bartlett, siyasal gelişmenin teleolojik etkiden kurtulma çabasına rağmen David Apter'in *The Politics of Modernization* adlı kitabı örneğinde, modernleşmenin Batı modelini temel alan moral bir değerlendirme yapma tehlikesinden söz etmiştir. Böylece, Bartlett siyasal gelişme ve modernleşme arasındaki ilişkiyi normatiflik kriterine göre ele almıştır. Normatiflik kriteri açısından değerlendirirsek, Almond ve Huntington'un modernleşme ve siyasal gelişme arasında kurduğu ilişkinin birbirinden farkının, her ikisinin siyasal gelişmeyi kavrayışları ile alakalı olduğu anlaşılabilecektir. Çünkü birinci bölümde belirttiğimiz gibi, Almond ile temsil edilen demokratikleşme vurgusunu Huntington, kurumsallığın ön plana çıkarıldığı düzen ve istikrar vurgusuna yöneltmişti. Modernleşmenin teleolojik etkiden kurtarılma çabası da bu yönelişin bir tezahürüdür.

Özetle, Huntington modernleşmenin karmaşık ve paradoksal bir süreç olarak siyasal gelişmeden ayırt edilmesi gereken bir süreç olduğunu vurgularken dahi, modernleşme ile gelişme birbirinden ayrı düşünülemez olmuştur. Siyasal gelişme kavrayışının bilimsel tahakküm oluşturmasını sağlayan epistemolojik araçların başında, modernleşme paradigması yer almıştır. Diğer bir deyişle, gelişme modernliğe yönelen evrensel bir şekil olma eğilimi taşımıştır. Bu eğilimi tarihsel yolculuğu içinde izlemek Amerikan modernleşmesini çözümlemek için elzemdir.

Avrupa Geçmişinden Amerikaya Modernleşme Kuramı

Modernleşme, kelime anlamı olarak, modernliğe doğru bir yönelişi, bir süreci çağrıştırmaktadır. Huntington'a göre modernleşme, modern ve geleneksel toplumlar arasındaki "büyük" ikiye ayrılmayı bağlantılandıran bir köprüdür. Modernleşme kuramcıları, modern olma halini tanımlayan özelliklerin Batı‟da ortaya çıktığı konusunda hemfikirdirler. Huntington modernleşmeyi küresel bir süreç olarak tanımlarken de bunu kastetmektedir:

“Modernleşme küresel bir süreçtir. Modernleşme onbeşinci ve onaltıncı yüzyıl Avrupa'sında ortaya çıktı, ama şimdi dünya çapında bir fenomen oldu. Asıl olarak, Avrupa merkezinden modern fikir ve tekniklerin dağılması sonucu oluştu. Her durumda, bütün toplumlar bir zaman geleneksellerdi; bütün toplumlar şimdi ya modernler ya da modern olma sürecindeler.”

Eisenstadt benzer bir yaklaşımı paylaşır:

“Tarihsel olarak modernleşme, on yedinci yüzyıldan on dokuzuncu yüzyıla kadar Batı Avrupa ve Kuzey Amerika'daki toplumsal, ekonomik ve politik sistemlerde meydana gelen değişimin

bir ürünü olarak gelişen ve sonra diğer Avrupa ülkelerine, ardından da on dokuzuncu ve yirminci yüzyıllarda Güney Amerika, Asya ve Afrika kıtalarına yayılan bir süreçtir."

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi, modernleşmeyle ilgilenen kuramcılar, modernleşme sürecini tarihsel olarak iki aşamada incelemişlerdir. İlki Batı Avrupa'da başlayıp olgunlaşan uzun bir tarihsel süreç, diğeri İkinci Dünya Savaşı sonrasında, Amerika'nın önderliğinde gelişen dönemdir. Rustow ve Ward, modernleşme teriminin, Batı Avrupa'da Ortaçağın bitiminde başlayan ve II. Dünya Savaşı sonrasında kalan ülkelerin içine çekildiği büyük dönüşüme karşılık geldiğini belirtirken, sosyal bilimciler ve tarihçiler arasında artan bir kabul gören Amerikan merkezli modernleşmeye işaret etmişlerdir.

Modernleşmenin birinci aşamasında, Batı'nın sahip olduğu modernliğin, Batı dışı dünyaya sömürgeleştirme yoluyla bir lütuf olarak verildiği anlayışı hakimken, yirminci yüzyılın ikinci yarısıyla birlikte Batı dışı toplumların da modernleşebilmesinin imkanlarından hatta gerekliliğinden söz edilmeye başlanmıştır. Daha açık bir ifadeyle, klasik sömürgeciliğin yeniden düzenlenmesini gerektiren olay ve gelişmeler nedeniyle on dokuzuncu yüzyılda yaratılan emperyal sistem, İkinci Dünya Savaşı'nın koşulları içinde yeni sömürgecilik siyaseti olarak formüle edilmiştir. Modernleşmenin bu ikinci aşamasında Amerika'nın modernliğin temsilcisi olarak sunulması, ekonomik bütünleşme olarak ifade edilen ama daha geniş etkilere ulaşan, modernleşmenin homojenize edici/bütünleştirici bir süreç olması ile yakından ilişkilidir. Şöyle ki, bu bakış açısına göre geleneksel toplumların çok farklı türleri olmasına rağmen modern toplumlar temel benzerlikleri paylaşırlar. Modernleşme, toplumlar arasında birbirine yaklaşma eğilimleri üretmiştir. "Siyasal olarak organize olan toplumlar arasında birbirine bağlılığa ve en sonunda toplumların birbirleriyle bütünleşmelerine doğru" bir hareketi içerir. "Modern fikirlerin ve kurumların evrensel zorunlulukları farklı toplumların bir dünya devleti oluşturabilecek kadar homojen bir devreye" gelmelerine neden olabilir. Böylelikle, Batı dışı toplumlara yönelik siyasi ve kültürel bir ayrımcılık yerine bütünleşme söyleminin yeğlendiği 1945 sonrasında, modernleşme konusu sosyal bilimlerin en temel tartışmalarından birisi haline gelmiştir.

Modernleşmenin ikinci aşamasında, ilk dönemden farklı olan özelliklerin başında, gelişmemiş toplumların bir bütün olarak araştırma nesnesi haline gelmesi ve bu toplumlara ilişkin daha detaylı ve sistematik bilgi üretmek için insan bilimlerinin çoğunun daha uzmanlaşmış alt birimler olarak ötekini tanımlamaya yönelmesi gelmektedir. Her disiplin modernleşme sürecinin farklı bir alanı ile ilgilenmiştir. Siyaset bilimi disiplini içinde uluslaşma, hükümet oluşumu gibi konularla birlikte, modernleşmenin ideolojik öncüllerinden beslenen siyasal gelişme kavrayışı merkezi bir önem taşımaya başlamıştır. Amerikan modernleşmesinin ilk dönemden ayrılan ve siyasal gelişme kavrayışıyla yoğun etkileşimde olan başka bir yönü, gelişmiş ve azgelişmiş ülkeler arasındaki ilişkiyi "eşitler" ilişkisi olarak gören, ancak bu ilişkiye gelişmiş ülkelerin tarafından bakan ve azgelişmiş ülkelerin gelişmesinin, gelişmiş ülkelere benzer bir biçimde gerçekleşebileceğini savunan bir yaklaşım olmasıdır.

Modernleşme ve siyasal gelişme arasında ideoloji üzerinden kurulabilecek ilişkinin temelinde ise, "modernleşme kuramının Amerikan tarzı yeni sömürgeciliğe paralel olarak, tüm dünyayı kurgulayan ve toplumlararası ilişkileri biçimlendirme arayışında olan bir evrenselcilik ideolojisi ürettiği ve bu çerçevede gelişme süreçlerine ilişkin normatif yasalar inşa etme arayışında

olduğudur." Evrenselcilik düşüncesinin bilim ve ideoloji ayrımı aracılığıyla sağladığı itibar ve meşruluk, azgelişmiş ülkelerin içerilmesini sağlamıştır.

Amerikan tarzı olan "ikinci aşama"da modernleşme paradigmasının ağırlık merkezi haline gelmesi, 1960'ların ilk dönemlerine rastlamaktadır. Bu dönemde, akademik terminolojinin yoğunluğuna rağmen modernleşme teorisinin çekirdeğindeki kavramlara ilişkin olarak pek çok örtüşen varsayım yer almıştır. Bunların konumuz açısından belirgin olanlarından biri, gelişmekte olan toplumların ilerlemesinin, gelişmiş olanlarla iletişime geçmesi ile hızlanacağı düşüncesidir. Bir diğeri, Batıda, endüstriyel-kapitalist demokrasilerde özellikle Birleşik Devletler'de, teorisyenlerin tarihsel ölçeğin en ilerisinde yer alan ABD'nin bulunduğu noktadan, daha az modern toplumların modernliğe mesafelerinin belirlenebileceği varsayımıdır. Daha açıklayıcı bir ifadeyle, bu varsayım, Amerika'nın geçmişinden alınacak derslerin gerçek modernitenin rotasını çizerek durgun toplumlara yol gösterebileceğini ifade eder.

Modernleşmeyi birinci ve ikinci aşama olarak sınıflandırdığımızda, Huntington'un Amerika ve Avrupa'nın siyasal modernleşmesini karşılaştırdığı çalışmasına değinmemiz zorunlu hale gelir. Siyasal gelişme ile siyasal modernleşmenin birbirinden ayrılması düşüncesinde olan Huntington, siyasal modernleşmenin üç boyutundan söz etmiştir. İlk sırada yer alan otoritenin rasyonelleşmesi, çok sayıdaki geleneksel, dinsel, kalıtsal otoritenin yerini tek, seküler ve ulusal siyasal otoritenin almasıdır. Bu değişim, yönetimin insan ürünü olduğunu, doğa ya da Tanrı ürünü olmadığını ima eder. İkinci olarak, siyasal modernleşme yeni siyasal işlevlerin fark edilmesini ve bu işlevleri uygulayacak uzmanlaşmış yapıların gelişimini içerir. Üçüncüsü, siyasal modernleşme siyasal partiler ve çıkar grupları gibi yeni siyasal oluşumların ve toplumsal gruplar aracılığı ile artan katılımını içerir. Bütün modern toplumlarda vatandaşlar hükümetlerin işlerine doğrudan müdahil olur ya da etkilenir hale gelmiştir. Siyasal modernleşmenin boyutları ile Amerika'nın modernleşme deneyimi arasında ilişkiyi yorumlarken, Amerika'daki siyasal sistemin, siyasal modernleşmenin hiçbir boyutunda devrimci değişiklikler geçirmediğini bilhassa vurgulamıştır. ABD'ye İngiltere'nin onaltıncı yüzyıl anayasasının temel ilkeleri ihraç edilmiş ve orada kök salmıştır. Onaltıncı yüzyılın Tudor siyasetine, yirminci yüzyıl Amerikan siyasal sistemi, yirminci yüzyıl İngiliz siyasal sisteminden daha yakındır. İngilizler, geleneksel siyasal biçimlerini onyedinci yüzyılda bozmaya başlamışlardır. Amerikalılar geleneklerine hala belli ölçüde bağlı olduğu için siyasal modernleşme Huntington'a göre, Amerika'da garip bir şekilde devam etmekte ve tamamlanmamış durumdadır. Kurumsal terimlerle, Amerikan toplumu asla gelişmemiş olmamıştır ama tamamen modern de olmamıştır. Günümüz dünyasında, Amerikan siyasal sistemi tektir. Bu yaklaşımını, siyasal gelişme kavrayışının düzen ve istikrar sağlamadaki yetersizliğini, ABD'nin tarihsel tecrübe eksikliğine bağlarken de kullanmıştı. Amerikan siyasal sisteminin özgün ve biricik olarak görülmesi, ABD'nin İngiltere'nin çekildiği dünya liderliği sahnesine çıkarken de nemalandığı bir araç olmuştur.

Tarihsel sürecin eşlik ettiği Amerikan modernleşmesi, siyasal boyutu ile Amerikan siyaset bilimi disiplini içinde teorileştirilmiştir. Bu alandaki öncü kitaplardan, *The Politics of Developing Areas*'da Almond, Batı Avrupa kökenli siyaset biliminin kavramsal terminolojisindeki eksiklikten bahsetmiştir:

"Bu eski başlıklar, bize Batı Avrupa kültürünün siyasal hakimiyetinin uzun dönemi boyunca hizmet etti. Araştırmacılar, alanın tarih ve antropolojisini zihinlerinin arka planında taşısalar da,

ondokuzuncu ve yirminci yüzyılda hükümet kurumlarının işlevsel karakterinde meydana gelen önemli değişiklikler, var olan terimlerle daha fazla karşılanamaz duruma geldi."

Almond bu değişiklikleri ise şöyle sıralamıştır:

"Güçler ayrılığı ve temsil kavramları, göreli olarak seçme hakkının dar olduğu dönemlerde yükselmişti. Seçme hakkının evrenselleşmesinden itibaren siyasal yapılanma sınıf karakterini kaybetti, siyasal partiler formel ve kitlesel örgütler olarak gelişti, baskı grupları oluştu, evrensel eğitim ve kitle iletişim araçları oluştu… Bu büyük değişikliklere… kavramsal uyarlamalar eşlik etmedi."

Kavramsal terminoloji eksikliğini ve nedenlerini belirttikten sonra Almond, siyasal sistemleri karşılaştıracak uygun kavram ve kategorileri bulmak için sosyolojik ve antropolojik teoriye yöneldiklerini ve davranışsal yaklaşımla ifade edilen epistemolojik değişime başvurduklarını açıklamıştır. Davranışsal devrim başlığında da ifade edildiği gibi, bu süreçte Amerikan siyaset bilimcileri, yasal ve kurumsal anlamlar ile sınırlı Devlet kavramı yerine „siyasal sistem‟, yine yasal bir kavram olan güçler yerine "işlevler", kurumlar yerine "yapılar", kamuoyu ve yurttaşlık eğitimi yerine "siyasal kültür" ve "siyasal toplumsallaşma" kavramlarını tercih etmişlerdir. Ancak Almond gelen eleştirilere yönelik olarak, "biz kamu hukuku ve felsefeyi bir kenara bırakmadık fakat temelde (onlara) zaten gecikmiş olan siyasal teorinin gelişmesi için yer açmalarını söyledik." Ayrıca Almond, tüm bu çabaların yalnızca kavramsal bir terminoloji arayışı değil, siyaset biliminin kendi içinde bir bilim olarak görülmesi mücadelesi olduğunu belirtmeyi de ihmal etmemiştir. Huntington Amerikan siyasal sisteminin Avrupa'dan farklı ve özgün olduğunu vurgularken, Almond bu özgünlüğü Amerikan siyaset bilimine aksettirmeye çalışmıştır. Siyasetin sınıf karakterini kaybettiğini vurgulayarak siyasal gelişme kavrayışının da içinde olduğu yeni bir siyaset anlayışından söz etmesi, ideolojik rakipleri ile mücadelede bir ideoloji haline dönüşmüştür. Diğer bir deyişle, sınıfsal yapının ve iktidar mücadelesinin örtbas edilmesi ile açıkladığımız, bilim ve ideoloji ayrımı bu yolla pekiştirilmiştir.

Almond ile diğer modernleşme teorisyenlerinin kendilerini vakfettikleri çaba, modernleşme teorisyenlerinin modernlik kavramını Avrupa tarihinin belirli bir periyodu olarak köklerinden ayırmaları ile sonuçlanmıştır. Modernleşme teorisyenlerinin modernizmi Nietzsche, Kafka veya Dada'nın modernizmi yerine, Auguste Comte, Piet Mondrian ve Le Corbusier'in modernizmidir. Modernizmi düzen, plan ve egemenlik olarak görmüşlerdir. Bu tip modernizm, Aydınlanmanın ideallerini yüceltmiştir: Bilimin gücü, kontrolün önemi, ilerlemeyi başarmanın insan isteği ve araçsal mantık sayesinde olabilirliği. Böylelikle modernleşme teorisyenleri, kendi projelerini Aydınlanma'nın emri olarak görmüşlerdir. Geleneksel toplumların bireylerinin, sosyal bilimlerin epistemolojik kontrolüne ve devlet organlarına bağlı kılınması için yeniden organize edilmek zorunda olduğu kabul edilmiştir. Modernleşme teorisyenlerinin bilimsel otoriteye ilişkin tutumları, toplumsal mühendisliklerine direnç gösteren zeminleri hazırlayan bilgi ve kimlik kaynaklarını marjinalize etmek yönünde gelişmiştir. Modernleşme kuramcıları kendi yaklaşımlarını bilimsel, uzmanlığa dayalı, yönetimsel, araçsal, sömürge sonrası, sosyal, siyasal ve ekonomik problemleri anlamanın tek geçerli yolu olarak algılayarak bilimin evrenselcilik ölçütünü karşımıza çıkarmışlardır. Direnç gösteren ve marjinalize edilen bilgi kaynakları evrenselin bilgisine sahip olmamış, dolayısıyla içerilmesi gereken ideolojik unsurlardır. Oysa modernleşme kuramcılarının bu algısı, ideolojik inşa sürecine işaret eder.

Amerikan merkezli modernleşme teorisyenlerinin, özgüvenleri yanında endişeleri de vardır. Modernleşmenin dili ve uygulamasının Birleşik Devletler'in dünya için evrensel bir model olması gerektiğine ilişkin güven ve Birleşik Devletler'in bu modeli geliştirme görevinin olduğuna ilişkin anlayış ile ifade edildiğinden bahsettik. Diğer yandan Amerikalılar'ın, kendilerini tanımlama ve jeopolitik ideolojik rakiplerine karşı koyma konularında endişeleri de bulunmaktaydı. Savaş sonrası Amerikan entelektüelleri, modernlik terimini Birleşik Devletler'in idealize edilmiş vizyonunu ifade etmek için kullandıkları için Amerika'nın ideali değişince, modern teriminin uluslararası dil ve uygulamadaki içeriği de değişmiştir. Modernleşme teorisinin öncelikli olarak muhafazakar ideoloji olduğu yaygın görüşünün aksine, bu teori ile yakın birçok metin modernleşme tarihinin liberalizmin kaderinden ayrı tutularak anlaşılamayacağını göstermiştir. Modernlik hakkındaki liberal güvenilirlik düştüğünde belirtileceği gibi modernleşme teorisi de düşüşe geçmiştir.

Bu yaklaşım çoğulluğu içinde, 1960'ların sonuna kadar modernleşme modelinin geçerliliği üzerine oluşturulan argümanlar da, kendi literatürünü üretmiştir. Örneğin, araştırmacılar geleneksel ve modern arasındaki keskin kırılmaya, toplumsal örgütlenmenin eski tiplerinin modernleşme sürecinde ortadan kaldırılamayacağını belirterek karşı çıkmışlardır. Alan araştırmaları, toplumsal yapıların ulusal hükümetteki değişikliklerden etkilenmediğini, siyasal katılımdaki artışın istikrarlı demokrasilerden çok genellikle askeri rejimler, oligarşiler, etnik zıtlıklar veya sivil savaşla sonlanan değişken durumlar ürettiğini göstermiştir. Vietnam Savaşı, emperyalizm sorununa farklı bir bakış açısı getirince Batı kurumları ve kültürü ile iletişimin modernleşmeye geçişi hızlandıracağı düşüncesine eleştiriler de yükselmiştir.

Rustow ve Ward, Amerikan siyaset bilimi içinden bu eleştirilere katılmışlardır. Onlara göre, en modern toplum dahi modern öncesi ve geleneksel öğeler içerir. İngiltere ve Japonya'daki monarşik öğeler buna iyi örnektir. Ancak yirminci yüzyılın ortalarında modernleşmenin dokunmadığı devlet yok gibidir. Bu nedenle, bütün toplumların modern ve geleneksel özelliklerin bir karışımı olduğu söylenebilir. Fakat öğelerinin oranları ve karşılıklı ilişkileri içinde açık ve büyük farklılıklar vardır. Afganistan ve Etiyopya gibi bazı ülkelerde, bu karışım neredeyse tamamen gelenekten oluşur. Birleşik Devletler ve Sovyetler Birliği modernliği temsil eder.Ancak teorisyenlerin eleştirel tonlarında dahi, modernleşme paradigmasının alışılageldik sınırlarına dokunulmamış, modernliği temsil etmek yine gelişmiş kutuplara bırakılmış ve bilimsel evrenselcilik ölçütü geçerliliğini sürdürmüştür.

Modernliğin Amerikan temsilcisinin ürettiği modernleşme teorisi, yabancı toplumları yeniden şekillendirmek için yaratılan en açık ve sistematik bir tasarıyı temsil etmiştir. Sömürge sonrası ülkelerde bir şeyler yapma ihtiyacı, bilimsel meşrulaştırma talep eden siyasal bir güdüydü. Bilimsel meşrulaştırma ihtiyacı, siyasal eğitim ve kurumlar kadar, düzenli teknik rehberlik ve finansal yardım sağlanması için de gerekli görülmüştür ve modernleşme paradigması bu sınırın içine girmiştir.

Bu çerçevede ikinci aşama modernleşmeyi, İkinci Dünya Savaşı sonrasında Amerikan sosyal bilimi çevrelerinde ortaya çıkan, Batı'nın model alınmasıyla tüm dünya toplumlarının modernleşebileceğini varsayan ve Amerika'yı modernliğin temsilcisi olarak sunan bir toplumsal değişme yaklaşımı olarak tanımlayabiliriz. Amerikan merkezli evrensel ve homojen bir modernleşme anlayışı, bilim ve ideoloji ilişkisi açısından bilimin meşruluğu ile modern topluma

evrensellik atfetmektedir. Karşıtı olan geleneksel toplumlar ise bilimsel evrensellik ölçütü gereğince eninde sonunda modernleşecek olan toplumlardır. Bu zamana kadar modernleşememelerinin nedeni, belli aşamalarda gösterdikleri sapmalardır. Böylelikle, geleneksel toplumlar karşısındaki Amerika'nın üstünlüğü ve süregiden eşitsizlikler, bilim üzerinden meşrulaştırılabilmiştir.

Özetle, 1950 ve 60'lar Amerikan merkezli modernleşme kuramının bilimsel ve ideolojik olarak güçlendiği bir döneme karşılık gelmektedir. İkinci aşama modernleşme kuramı, referans ve öncüllerini Avrupalı köklerinden elde etmekle birlikte, bunları Amerikan sosyal biliminin metodolojik ve epistemolojik yaklaşımı ve dış politika anlayışına uyarlamış ve farklılığının altını çizmiştir. Avrupa kökenli tarihsel geçmiş tamamen reddedilmemiştir. Amerikan dış politikası ve ideolojisini karşılamayan anlayış ve kavrayışlar, Amerikan "tarzına" göre yeniden şekillendirilmiş ya da reddedilmiştir. Güçlenen Amerika'nın bilimsel meşruiyetini, eski gücünü kaybeden Batı Avrupa'nın "eski" kavramlarının karşılaması Amerikan sosyal bilimciler için kabul edilebilir bir durum değildir. Ancak, Amerikan merkezli modernleşme kuramının özellikle "ideolojik" öncül ve referansları incelendiğinde, Avrupa'nın etkisi açık bir biçimde görülmektedir.

Modernleşme Kuramının İdeolojik Öncülleri

Batımerkezcilik

Huntington ve Eisenstadt'dan üstte yapılan alıntılarda, modernleşme kuramının temel öncüllerinden biri olarak dikkat çeken nokta, modernliğin Batı'dan kaynaklanması ve buradan Batı dışı alanlara yayılmasıdır. Öyle ki; Huntington ve Eisenstadt, Batılı ve Batılı olmayan toplumların modernlik öncesi dönemlerinde farklı tarihsel, toplumsal deneyimler yaşadığını kabul etse de, Batı'nın modernliğin merkezi olma rolünü benimsemiş ve bu yaklaşım üzerinden modernleşmenin ortak özelliklerini vurgulamıştır. Modernleşmeyi sanayileşme ekseninde açıklayan bir başka modernleşme kuramcısı Kautsky ise, Batı merkezli bir yaklaşımın yol açtığı etnosentrizm tehlikesinin altını çizmiştir. Batı'nın ileri ülkelerinde azgelişmiş ülkelerin siyaseti üzerine var olan literatürün büyük çoğunluğunun, bu tip bir etnosentrizmi barındırdığını, bu durumun söz konusu literatürün demokrasinin ölçütleri, ulus oluşumu veya ulusal bütünleşme ve ekonomik gelişme üzerine odaklanmasına neden olduğunu belirtmiştir. Kautsky'ye göre, Batılı ve Batılı olmayan ayrımı, endüstriyel anlamda ileri ya da azgelişmişliğe dayanan bir ayrım değil, coğrafi ve kültürel bir ayrımdır. Bunun yerine Kautsky, iç etkilerle gerçekleşen modernleşme ve dış etkilerle gerçekleşen modernleşme şeklinde ikili bir ayrıma giderek, bu ikisinin farklı yönlerini vurgulamıştır. Ancak sanayileşmeye yol açan değişikliklerin ilk olarak Batı Avrupa'da oluştuğunu ve iç dinamiklerle sanayileşmiş modern Batı Avrupa'nın, bu süreci dış etkilerle yaşayan ülkelerden daha yavaş ve sindirerek gerçekleştirdiğini belirtirken Batı merkezli bir etnosentrizmden kendisini tam kurtaramamıştır.

Bernstein, etnosentrizmin evrensellik boyutunu vurgulamıştır. Modernleşme kuramının tarihsel kaynağının soyutlanmasıyla evrenselleştirildiğini belirtirken, Eisenstadt'a gönderme yapmıştır. Eisenstadt, Batı tecrübesine modern toplumu üreten bir model olarak bakmıştır. Etnosentrizm, modernleşmenin Batılılaşma ile eş anlamlı görülmeye başlamasıyla daha açık bir hale gelmiştir. Öyle ki, hedefe ulaşmak için farklı yolların olduğu kabul edilse bile, gidilecek tek bir yer vardır:

Modernleşme. Modernleşme, toplumsal ve siyasal olduğu kadar, ekonomik olarak da önemli farklılıkları göz ardı etmiş ve gelişmenin evrensel bir tipi olarak karakterize edilmiştir. Gelişmenin evrensel tipinin işaret ettiği toplum endüstriyel-kapitalist toplumdur. Modernleşmenin Batı kaynaklı, evrensel ve tek yönlü olduğuna dayalı etnosentrizme, Karl Deutch'un siyasal gelişme ile ilgili popüler makalesindeki ifadelerinde de rastlayabiliriz:

“Asya, Afrika'nın gelişen ülkeleri ve Latin Amerika'nın bir kısmı birkaç on yıl içinde Batı Avrupa ve Kuzey Amerika tarihinde en azından nesiller süren siyasal değişim sürecini başarmak ve bu hızlandırılmış değişimi zıplayarak ve geçişin bazı tarihsel aşamalarını dışarıda bırakarak Batı'daki "bırakınız yapsınlar" periyoduna ulaşmak zorundalar.”

Deutsch, bu metinde gidilecek yönü "Batı", gelişme tipini "bırakınız yapsınlar" periyodu, gelişmenin yöntemini "Batı'yı hızlı bir şekilde taklit etmek" olarak derlemiş ve aslında etnosentrizmin temel öğelerini kabaca özetlemiştir. Ülkelerin bir dereceye kadar daha az Etiyopya'ya, daha çok Birleşik Devletler'e benzer hale geldiğini belirtirken de evrensellik vurgusunu tekrarlamıştır.

Modernleşmenin kabaca Batı kaynaklı, evrensel, homojenize edici bir süreci işaret etmesi, paradigmanın etnosentrik boyutunu sergilemek için yeterlidir. Yoğun bilimsel çabanın sarf edildiği bu süreç, evrensellik ölçütü gereğince olumsuz anlamıyla ideolojiden kendisini kurtaramamıştır. Fakat etnosentrizm başlığı altında dile getirilebilecek boyutlar yalnızca bunlardan ibaret değildir. Demokratikleşme ve liberal demokrasi üzerine yapılan vurguyu da etnosentrik boyutta değerlendirebiliriz. Modernleşme sürecinin Soğuk Savaş'ın ilk dönemlerinde, siyasal olarak liberal demokrasi hedefi ile belirlenmesi ve siyasal gelişmenin demokratikleşme olarak algılanması, Savaş'ın hemen sonrasının iyimser ortamını paylaşmıştır. Bu bağlamda dönemin modernleşme kuramının önemli teorisyenlerinden Apter, *The Politics of Modernization* adlı kitabında, demokratik temsili hükümetin modernleşmenin getirdiği karmaşık toplumsal ve ahlaki sorunları çözmede en uygun araç olduğunu savunmuştur. Amerikalı sosyal bilimciler, özellikle de siyaset bilimi öğrencileri dikkatlerini modernleşen toplumlardaki benzer sorunlara yöneltmişlerdir ve bu çalışmaların çoğu temsili hükümetin, biçimsel birkaç değişiklik dışında ruhen tüm toplumlar için en uygun biçim olduğu sonucuna ulaşmıştır. Gerçekte, demokrasi tanıtımı ile Birleşik Devletler, diğer devletlere müdahaleyi ve kendi ülkeleri içinde de memnuniyeti arttıracak bir meşruiyet zemini oluşturmaya çalışmıştır. Bu çabalar, Soğuk Savaş sonrası süreçte de farklı toplumsal ve siyasal dinamiklere bağlı olarak devam etmiştir.

Apter, demokrasiye ilişkin güvenini modernleşmekte olan toplumlar için sürdürmemiştir. Çünkü modernleşme ile ilgili olaylar, modernleşmekte olan toplumlar için aynı yönde gelişmemiştir. Mısır'dan Tanzanya'ya kadar pek çok modernleşen ülkede demokratik kurumların yarattığı radikal dönüşümlerin, demokratiklikten başka bir şey olduğunu vurgulamıştır:

“Birkaçı totaliter. Hemen hepsi popülist (…) temelde antidemokratik olmaktan çok predemokratiktirler. (…) Böyle sistemler sempati ve anlayış gerektirmektedir. Siyasetin dilinin bu ülkeleri belli ölçüde açıklamak için düzenlenmeye ihtiyacı var. Hepsi siyasal biçimlerin uç kategorileri arasında bir yerlerde bulunmaktadır. Böyle toplumlara predemokratik olarak yaklaşmak, belli baskı kurumlarını, modernleşmekte olan bir toplumun örgütlenmesi ve bütünleşmesi için belki zorunlu kurumlar olarak görmemize de izin verir.”

Modernleşmeyi gerçekleştirebilecek en etkili kurumlar olarak demokratik temsili kurumların görülmesi, ancak siyasal gelişmenin demokratikleşme yönünde bir seyir izlememesi üzerine demokrasi öncesi toplumların demokrasi idealine ulaşması için ara dönemde baskı kurumlarına göz yumulabilmesi, siyasal gelişme kavrayışının demokratikleşme anlamından, istikrar ve düzen anlamına doğru kayışına paralel bir değişimdir. ABD merkezli bir dünyanın, gelişme ve demokrasi söylemi üzerinden yapılandırdığı kapitalist blok içindeki ülkeler, belirlenen "biçimsel" asgari ölçütleri gerçekleştiremezse, baskı kurumlarının işlevselleşmesi meşrulaşmış olmaktadır. Diğer bir deyişle, demokrasi için demokrasiden ödün verilebilmesi gibi çelişkili bir durum karşımıza çıkmaktadır. Bu çelişkinin bilim ve ideoloji ilişkisi içindeki yeri ve ölçütlerine siyasal gelişmenin anlamsal değişiminden bahsederken yer vermiştik. Bu kez modernleşmenin siyasal boyutuna ilişkin olarak karşımıza çıkmıştır. Geleneksel toplumlarda oluşmaya başlayan yeni istekler ve siyasal eylemlilik, bu toplumlarda düzenin, ekonomik gelişmenin ve bağımlı demokrasilerin gelişebilmesi için düşük düzeyde seyretmelidir ve bu toplumlar edilgen hallerini sürdürmelidirler. Bernstein'in dile getirdiği gibi, liberal idealler reel-politik çıkarlarla yer değiştirmiştir.

Etnosentrizmi yalnızca kültürel bir gurur olarak görmek, gerçeği çarpıtmak olacaktır. Modernleşmenin batımerkezci yaklaşımlarının ideolojik ve meşrulaştırıcı olduğu ve belirli ekonomik siyasal ve kültürel çıkarlar ile ilişkili olduğunu yadsımak zordur. En azından modernleşme teorisyenlerince oluşturulan kavramsal çerçevenin, hükümetin, askeri kuruluşların, istihbarat kurumlarının ve korporasyonların etkisi ile azgelişmiş ülkelere ihraç edilmek üzere oluşturulduğu açığa çıkmıştır. Soğuk Savaş'ın ilk günlerinden beri, sosyal bilimcilerin böyle şirketlere doğrudan hizmet ettiğini gösteren pek çok kanıt mevcuttur. Özellikle isyan bastırma tekniklerine ilişkin çalışmaların kötü ünü yayılmıştır. Bu konuya Bangkok'da Tayland- Amerikan Askeri Araştırma ve Geliştirme Merkezi'nde çalışan ve modernleşme paradigmasının "kurumsallık ölçütü" ile ilişkisini de dile getirmiş olan bir uzmanın kelimeleriyle noktayı koymak manidar olacaktır. "Başarılı bir isyan bastırmanın eski yöntemi her gerilla için on askeri birlik bulundurmaktı… Şimdiki yöntem her bir gerilla için on antropolog bulundurmak."

İkili Yaklaşım

Modernleşmenin ondokuzuncu yüzyıl evrimci teorilerinden ve ideal tip değişkenlerin karşılaştırılmasından ödünç aldığı ideolojik öncüllerden bir diğeri, temelde geleneksel-modern ayrımına dayalı ikili (dikotomik) yaklaşımdır. Modernleşme olarak adlandırılan süreçler yumağından, ondokuzuncu yüzyıl düşünürleri basit ve kullanışlı kavramsal çerçeveler oluşturmuşlardır. Bu denemelerde eski ile yeni, modern olmayan ile modern olan keskin bir şekilde karşı karşıya konulmuştur. Gerçekliğin sözkonusu basitleştirilmiş tasarımları çok karmaşık ve saydam olmayan modernleşme süreçlerinde bazı yapılar, düzenli çizgiler keşfetmek için kullanılmıştır.

Bu çerçeve içinde, ikili yaklaşımın epistemolojik alt yapısı güçlü bir etnosentrizm barındırmaktadır. Çünkü ikili yapı, temelde Batı modeli ve Batı dışı modellere ilişkin varsayımlarla beslenmiştir. Etnosentrik ikili yaklaşıma Eisenstadt ve Huntington'dan üstte yapılan alıntılarına ek olarak, döneme ait, özellikle siyasal gelişme ile ilgili çalışmalarda da rastlayabiliyoruz.

Modern-geleneksel ikiliği, modernleşmenin her iki aşamasında da merkezi bir konumda olmuştur. Entelektüel bir miras olan, gelenek ve modernlik arasındaki zıtlık, Ferdinand Toennies, Emile Durkheim, Max Weber gibi klasik teorisyenler ve Charles Cooley, Robert Park, Robert Redfield ve Talcott Parsons gibi Amerikan sosyologları arasında güçlü bir biçimde yeniden üretilmiştir. Durkheim'ın etkisi, toplumsal çözülme ve kuralsızlık durumlarını normal dışı değerlendirip, normal olanı toplumsal düzen sınırları içinde tanımlamasıdır. Modernleşme sürecinin ilk aşamasında oluşturulan bu şekildeki karşıtlık dizileri, Amerikan sosyal bilimi tarafından uyarlanarak Batı ve Batı-dışı sistemler arasındaki farklılıklar abartılma eğilimine girilmiştir. En bilinen örneği olarak, Parsons'un kalıp değişkenleri gösterilebilir. Yaygınlıktan *(diffuseness)* özgüllüğe *(specifity),* doğum esasından *(ascription)* başarı esasına *(achievement)* ve duygusallıktan *(affectivity)* duygusal tarafsızlığa *(affective neutrality)* uzanmaktadır. Örneğin Almond, “Batı-dışı alanlarda siyasal modernleşme çalışmak isteyen siyaset bilimciler… modern Batı toplumlarının işlevlerinin en dikkatli ampirik ve formal analizinden oluşturulabilen modernlik modeline hakim olmak zorundadırlar” derken modernliğin Batılı ve Batılı olmayan ayrımını keskin bir biçimde yapmıştır.

Geleneğin Weberci bakış açısıyla devlet öncesi, rasyonellik öncesi, sanayi öncesi olarak görülmesi üzerine kurulan gelenek ve modernlik ikiliği, ilgili yazarların aralarındaki çeşitliliğe rağmen paylaştıkları, ortak ilkeler barındırmaktadır. Bunlar arasında, geleneksel toplum sisteminden modern toplum sistemine geçişi bir süreç olarak görmek, bu geçişin geleneğin düşüşü ve modernliğin yükselişi olarak algılamak en temelidir. Siyaset bilimi açısından da aynı ilke temel alınmaktadır. İkili kavramlar, geleneksel ve geçiş kategorilerini modern siyasal ve yasal kurumlarla tanıştırma çabalarını açıklamada işlevsel bir konuma gelmiştir.

Geleneksel-modern ayrımı temelindeki ikili yapı yoğun bir eleştiriye de maruz kalmıştır. Bunların bir kısmı, dönemin siyasal gelişme ve modernleşme yazarlarından gelmiştir. Örneğin Pye'e göre, siyasal gelişmenin merkezi problemleri için sosyal bilimcilerin toplumsal ve ekonomik sistemi kategorize ederken yararlandıkları modern-geleneksel, kentsel-kırsal, *Gemeinschaft-gesellschaft* ayrımlarına dayanmak mümkün değildir. Sebep olarak, gelişmekte olan ülkelerde siyasal yaşamın doğasını öğrenen ve siyasal yaşama katılmaya başlayan halkın siyasallaşma sürecinin bu temel dikotomik şemaya uymayacak kadar karmaşık olmasını göstermiştir. Yoksa ideolojik olarak yaslandığı etnosentrik temele bir itirazı bulunmamaktadır.

Modernleşme kuramcılarının kendi içinden geleneksel-modernlik ikiliğine yönelen en önemli eleştiri Bendix'den gelmiştir. Bendix, 1950'lerin iyimser ortamında geleneksellikten modernliğe geçişin teknik bir problem olarak görüldüğünü belirtmiştir. Ancak uygulamada, siyasal anlamda bağımsızlığını kazanmış yeni devletler üzerinde, bu "teknik" istenilen sonucu vermemiştir. Batı modernleşmesinde tarihsel deneyimin üzerine yapılandırılmış, moral güdülerin hareketlendirdiği belli bir entelektüel gelenek, bilimsel genellemeler kisvesi içinde sunulmuştur. Toplumsal değişme teorileri, tarihsel deneyimi, gelenek ve modern ideal tiplerinin zıtlığının inşasında ve bu zıtlığı da geçiş sürecine ilişkin genellemeler yapmada kullanma konusunda ustalaşmışlardır. Oysa Bendix'e göre, gelenek ve modernlik birbirini bütünüyle dışlamak zorunda değildir. Modern toplumsal yapılar içinde de geleneksel öğeler varlığını sürdürebilir.

Modernleşme kuramının dışından biri olarak Bernstein'ın geleneksel-modern ikiliğine yönelik yerinde itirazı ise, geleneksel olanın, modern ile ilişkisi içinde, olumsuzlanarak

tanımlanmasıdır. Hatta modernin ne olduğu tartışması, geleneksel kategorisindeki toplumların farklılıklarının göz ardı edilmesi pahasına yapılmıştır. Böyle bir yöntem, modernleşmeyi modern öğelerin geleneksel öğelerle yer değiştirerek çoğaldığı bir süreç olarak araçsallaştırmıştır. Diğer bir deyişle, Amerikan sosyal bilimi içinde, modernleşme felsefi, düşünsel boyutu terk edilerek teknotrat yaklaşıma yenik düşmüştür. İkili yapı, bilim ve ideoloji ilişkisinin mutlaklaştırıldığı evrensellik ölçütünün çok belirgin olarak gözlenebildiği bir öncüldür. Kabaca "modern olan" evrensel ve bilimsel, "geleneksel olan" yerel ve ideolojik kalıplar içine hapsedilmiştir. Geçiş kategorisi içinde de yön daima moderne doğru olmak zorundadır. Modernliğin tanımlanması, dış politika gerçekleri ile karşılaşmayı beraberinde getirecektir. Bu karşılaşma, Amerikan siyasetçileri ve Amerikan sosyal bilimcilerine düşmektedir.

KAYNAKLAR

Alex-Assensoh, Yvette M., Terri Givens, Kathie Golden, Vincent L. Hutchings, Sherri L. Wallace, and Kenny J. Whitby. 2005. “Mentoring and African American Political Scientists,” PS: Political Science and Politics 38 (2): 284–285.

Allen, Marcus D., and Sherri I. Wallace. 2010. “Teaching Introduction to American Government/Politics: What We Learn from the Visual Images in Textbooks,” Journal of Political Science Education 6 (1): 1–18.

Allen, Marcus D., Kea Gordon, and Lanethea Mathews-Gardner. 2008. “Track Three: Diversity, Inclusiveness, and Inequality,” PS: Political Science and Politics 41 (3): 615–616.

Almond, Gabriel A. 1996. “Political Science: the History of the Discipline.” In Robert E. Goodin and Hans-Dieter Klingemann, eds., A New Handbook of Political Science. New York: Oxford University Press, 50–90.

American Bar Association. 2002. “Goal IX Report 2001–2002,” American Bar Association, Commission on Racial and Ethnic Diversity in the Profession,” p. 1. www.americanbar.org/content/dam/aba/ migrated/2011_build/racial_ethnic_diversity/credp_goal9_2002_2011.authcheckdam.pdf.

______. 2011a. “History, Coalition on Racial and Ethnic Justice.” www.americanbar.org/groups/diversity/ racial_ethnic_justice/about_us.html.

______. 2011b. Council for Racial and Ethnic Diversity in the Educational Pipeline,” American Bar Association Website, www.americanbar.org/groups/diversity/diversity_pipeline/about_us.html.

______. 2011c. Center for Racial and Ethnic Diversity. www.americanbar.org/groups/diversity.html.

American Association of Medical Colleges. 2011. Group on Diversity and Inclusion. https://www.aamc.org/members/gdi/.

American Medical Association. 2008. "AMA Apologizes for History of Racial Inequality and Works to Include and Promote Minority Physicians." www.ama-assn.org/ama/no-index/news/ama-apologizes-for-history-of-racial-inequality.page.

American Political Science Association (APSA). 1980–2001. Survey of Department Chairs. Washington, DC: American Political Science Association.

______. 2002–2010. Political Science Faculty Database. Washington: DC. American Political Science Association.

______. Task Force on Graduate Education. 2004. A Report on Graduate Education in Political Science. Washington, DC: American Political Science Association.

Antonio, Anthony Lising. 2002. "Faculty of Color Reconsidered: Reassessing Contributions to Scholarship," The Journal of Higher Education 73 (5): 582–602.

Aoki, Andrew L., and Okiyoshi Takeda. 2004. "Small Spaces for Different Faces: Political Science Scholarship on Asian Americans," PS: Political Science and Politics 37 (3): 497–500.

Babst, Gordon, Denise DeGarno, Chris Harth, and Bob Reinalda. 2006. "Internationalizing the Curriculum Track Summary: Realizing the Global Imperative in Political Science," PS: Political Science and Politics 39 (3): 533–534.

Baker, Robert B., Harriet A. Washington, Ololade Olakanmi, Todd Savitt, Elizabeth A. Jacobs, Eddie Hoover, and Mathew Wynia. 2008. "African American Physicians and Organized Medicine, 1846–1968: Origins of a Racial Divide." Journal of the American Medical Association 300 (3): 306–313. Published online July10, 2008. http://jama.ama-assn.org/content/300/3/306.full. For additional materials published since 2008, please see: "The History of African Americans and Organized Medicine," American Medical Association website, www.ama-assn.org/ama/pub/physician-resources/ medical-ethics/about-ethics-group/institute-ethics/research-projects/the-history-african-americans-organized-medicine.

Barkan, Elazar. 1992. The Retreat of Scientific Racism: Changing Concepts of Race in Britain and the World Wars. New York, NY: Cambridge University Press.

Blau, Francine D., Janet M. Currie, Rachel T.A. Groson, and Donna K. Ginther. 2010. "Can Mentoring Help Female Assistant Professors? Interim Results from a Randomized Trial." Working Paper 15707. National Bureau of Economic Research.

Calhoun, Craig. 1993. "Nationalism and Ethnicity," Annual Review of Sociology 19: 211–239.

Collaborative On Academic Careers in Higher Education (COACHE). 2007. "Tenure Track Faculty Survey Highlights Report." The Collaborative on Academic Careers in Higher Education. Cambridge, MA: Harvard Graduate School of Education.

______. 2008. "Perspectives on What Pre-Tenure Faculty Want and What Six Research Universities Provide." The Collaborative on Academic Careers in Higher Education. Cambridge, MA: Harvard Graduate School of Education.

Cohen, Patricia. 2009. "Field Study: Just How Relevant Is Political Science?" New York Times. October 19.

Commission on Institutions of Higher Education. 2011. Standards for Accreditation. Bedford, MA: New England Association of Schools and Colleges. http://cihe.neasc.org/standards_policies/standards/ standards_html_version#standard_five.

Diggs, Gregory A., Dorothy F. Garrison-Wade, Diane Estrada, and Rene Galinao. 2009. "Smiling Faces and Colored Spaces: The Experiences of Faculty of Color Pursuing Tenure in the Academy," Urban Review 41: 312–333.

Ewell, Peter, ed. 2008. "U.S. Accreditation and the Future of Quality Assurance." A paper presented for the Council for Higher Education Accreditation, Washington, DC.

Finifter, Ada W. 1993. Political Science: The State of the Discipline II. Washington, DC: American Political Science Association.

Fraga, Luis Ricardo, John A. Garcia, Rodney E. Hero, Michael Jones-Correa, Valerie Martinez-Ebers, and Gary M. Segura. 2010. Latino Lives in America: Making it Home. Philadelphia, PA: Temple University Press.

Frasure, Lorrie, and Ernest J. Wilson III. 2007. "Still at the Margins: The Persistence of Neglect of African American Issues in Political Science, 1986–2003." In Wilbur Rich, ed., African American Perspectives on Political Science. Philadelphia: Temple University Press, 7–23.

Goodin, Robert E., and Hans-Dieter Klingemann. 1996. A New Handbook of Political Science. NY: Oxford University Press.

Goulden, Marc, Karie Frasch, and Mary Ann Mason. "Staying Competitive: Patching America's Leaky Pipeline in the Sciences." UC Berkeley Center on Health, Economic & Family Security at the Center for American Progress, November 2009.

Hesli, Vicki, and Barbara Burrell. 1995. "Faculty Rank among Political Scientists and Reports on the Academic Environment: The Differential Impact of Gender on Observed Patters," PS: Political Science and Politics 28 (1): 101–111.

Hero, Rodney E. 1998. Faces of Inequality: Social Diversity in American Politics. New York, NY: Oxford University Press.

Hochschild, Jennifer L., and John H. Mollenkopf. 2009. "Setting the Context." In Jennifer L. Hochschild and John H. Mollenkopf, eds., Bringing Outsiders in Transatlantic Perspectives on Immigrant Political Incorporation. Ithaca, NY: Cornell University Press, 3–14.

Ingebritsen, Christine, Mark Cassell, Steven Lamy, Pamela Burke Martin, and David Mason. 2006. "Internationalizing APSA: A Report from the Working Group to ACE." www.apsanet.org/ content_35650.cfm.

Ito, Sarah E. 2007. The Averaged American: Surveys, Citizens, and the Making of a Mass Public. Cambridge, MA:Harvard University Press.

Jayakumar, Uma M., Tyrone C. Howard, Walter R. Allen, and June C. Han. 2009. "Racial Privilege in the Professoriate: An Exploration of Campus Climate, Retention, and Satisfaction," Journal of Higher Education 80 (5): 538–563.

Lavariega Monforti, Jessica, and Adam McGlynn. 2010. "Aquí Estamos? A Survey of Latino Portrayal in Introductory U.S. Government and Politics Textbooks," PS: Political Science and Politics 43 (2): 309–316.

Lavariega Monforti, Jessica, and Melissa R. Michelson. 2008. "Diagnosing the Leaky Pipeline: Continuing

Barriers to the Retention of Latinas and Latinos in Political Science," PS: Political Science and Politics 41(1): 161–166.

Lee, Taeku. 2005. "Achieving Our Discipline: Race and Racial Politics in the American Political Science Review." Paper presented at the Annual Meeting of the American Political Science Association, Washington, DC.

Marks, Jonathan. 2009. Why I Am Not a Scientist. Berkeley: University of California Press.

Masuoka, Natalie, Bernard Grofman, and Scott L. Feld. 2007. "The Political Science 400: A 20-Year Update," PS: Political Science and Politics 40 (1): 133–145.

Michelson, Melissa. 2006. "APSA Fund Successfully Mentoring Latino Scholars," PS: Political Science and Politics 39 (4): 949–951.

MIT. 2010. "Report on the Initiative for Faculty, Race and Diversity." Cambridge, MA: Massachusetts Institute of Technology.

Monroe, Kristen, Saba Ozyurt, Ted Wrigley, and Amy Alexander. 2008. "Gender Equality in Academia:

News from the Trenches, and Some Possible Solutions," Perspectives on Politics 6 (2): 215–233.

Monroe, Kristen Renwick, and William F. Chiu. 2010. "Gender Equality in the Academy: The Pipeline Problem," PS: Political Science and Politics 43 (2): 303–308.

Moore, J. Strother, and Gretchen Ritter. 2008. "Final Report of Gender Equity Task Force." University of Texas at Austin, October 27.

National Science Foundation (NSF). 2010. "Racial/ethnic Distribution of S&E Bachelor's Degrees Awarded to U.S. Citizens and Permanent Residents, by Field: 2000–08." Table C-7. Washington, DC: National Science Foundation, Division of Science Resources Statistics. Special tabulation of the U.S. Department of Education, National Center for Education Statistics, Integrated Postsecondary Education Data System, Completions Survey, 2000–2008. Updated June 2010. Accessed from http:// nsf.gov/statistics/wmpd/pdf/tabc-7.pdf.

National Survey of Student Engagement (NSSE). 2009. "The College Student Report." Results from a survey of 360,000 students at 617 colleges and universities. Data used with permission for the Indiana University Center for Postsecondary Research. See http://nsse.iub.edu/html/about.cfm.

Nordyke, Shane, Marcheta Lee Wright, Michael Kuchinsky, and Ruth Ediger. 2007. "Track Three:

Internationalizing the Curriculum I," PS: Political Science and Politics 40 (3): 577–578.

Novkov, Julie, and Scott Barclary. 2010. "Lesbians, Gays, Bisexuals, and the Transgendered in Political Science: Report on a Discipline-Wide Survey," PS: Political Science & Politics. 43 (1): 95–106.

Orr, Marion, and Valerie C. Johnson. 2007. "Race and the City: the View from Two Political Science Journals." In Wilbur Rich, ed., African American Perspectives on Political Science. Philadelphia: Temple University Press, 308–324.

Pinderhughes, Dianne M. 1990. "NCOBPS: Observations on the State of the Organization," National Political Science Review 2: 13–21.

______. 2008. "American Affirmative Action in Comparative Perspective." Presentation prepared for the Brazilian Political Science Association. July 29–August 1, 2008. Campinas, Brazil.

President's Postdoctoral Fellowship Program. 2010. University of California: Office of the President. www.ucop.edu/acadadv/ppfp/.

Rich, Wilbur C, ed. 2007. African American Perspectives on Political Science. Philadelphia: Temple University Press.

Rouse, Cecilia. 2009. "Report of the Committee on the Status of Minority Groups in the Economics Profession, 2008," American Economic Review 99 (2): 700–709.

Schuck, Peter H. 2003. Diversity in America: Keeping Government at a Safe Distance. Cambridge, MA: Harvard University Press/Belknap.

Smith, Rogers M. 2004. "The Puzzling Place of Race in American Political Science," PS: Political Science and Politics 37 (1): 42–45.

______. 2009. Personal Conversation with Lisa Garcia-Bedolla.

______. 2010. "The Public Responsibilities of Political Science." Published by Social Science Research Council, under "Academia & the Public Sphere," accessed from http://publicsphere.ssrc.org/smith-the-public-responsibilities-of-political-science/.

Sorcinelli, Mary Deane, and J.H. Yun, 2007. "From Mentors to Mentoring Networks: Mentoring in the New Academy," Change Magazine 39 (6): 58.

Stein, Robert, and Marco Pinfari. 2009. "Track: Diversity, Inclusiveness, and Inequality," PS: Political Science and Politics 42(3): 579–580.

Stewart, Kendra, Steven Andrew Light, Christine Pappas, and Kathryn R.L. Rand. 2005. "Track Two: Diversity," PS: Political Science and Politics 38 (3): 416–418.

Strickland, William. 2009. "Du Bois's Revenge: Reinterrogating American Democratic Theory... Or Why We Need a Revolutionary Black Research Agenda in the 21st Century," The Black Commentator 317 (March). Online addition accessed from http://blackcommentator.com/317/317_cover_du_boiss_ revenge_strictland_ed_bd_printer_friendly.html.

Trower, Cathy A. and Jared L. Bleak. 2004. "The Study of New Scholars: Race: Statistical Report." Cambridge, MA: Harvard University, Graduate School of Education.

U.S. Census Bureau. 2000. Summary File 1; generated by Sergio Garcia; using American FactFinder. Accessed from http://factfinder.census.gov.

______. 2010. Summary File 1; generated by Sergio Garcia; using American FactFinder. Accessed from http://factfinder.census.gov.

______. 2011. Table 4. Projections of the Population by Sex, Race, and Hispanic Origin for the United States: 2010 to 2050. Found at www.census.gov/population/www/projections/ppl47.html.

U.S. Department of Education. 2007. Integrated Postsecondary Education Data System (IPEDS) Completions, 1995–2005. Washington, DC: National Center for Education Statistics. http://saspar.nsf.gov.

Van Emmerick, I. 2004. "The More You Can Get the Better: Mentoring Constellations and Intrinsic Career Success," Career Development International 1 (6/7): 578.

Wallace, Sherri L., and Marcus D. Allen. 2008 "Survey of African American Portrayal in Introductory Textbooks in American Government/Politics: A Report of the APSA Standing Committee on the Status of Blacks in the Profession," PS: Political Science and Politics 41 (1): 153–160.

Walton, Hanes, Jr., Cheryl M. Miller, and Joseph P. McCormick II. 1995. "Race and Political Science: The Dual Traditions of Race Relations Politics and African-American Politics." In James Farr, John S. Dryzek, and Stephen T. Leonard, eds., Political Science in History: Research Programs and Political Traditions. New York: Cambridge University Press, 145–174.

Yun, J.H., and Mary Deane Sorcinelli. 2008. "When Mentoring Is the Medium: Lessons Learned from Mutual Mentoring as a Faculty Development Initiative," To Improve the Academy 27: 365–384.

Zack, Stephen N. 2011. "More Effort Is Needed to Support Legal System Diversity, and 'Fatigue' Is Not an Option," ABA Journal, March 1. www.abajournal.com/magazine/article/lets_pick_up_the_pace_ diversity_aba/.

Zeiser, Pamela A., William A. Jennings, D. Christopher Brooks, and John C. Berg. 2007. "Track Four: Internationalizing the Curriculum II," PS: Political Science and Politics 40 (3): 578–579.

Zuberi, Tukufu, and Eduardo Bonilla-Silva. 2008. White Logic, White Methods: Racism and Methodology. New York: Rowman and Littlefield